

Offline

EN MODERN ALLMOGESOFFA

Offline

EN MODERN ALLMOGESOFFA

Offline

EN MODERN ALLMOGESOFFA

Ett examensarbete av

EMMI AMBERLA

*Yrkehögskolan Novia
Formgivning 2014*

ABSTRAKT

Yrkehögskolan Novia

UTBILDNINGSPROGRAMMET FÖR FORMGIVNING
FORMGIVARE (YH) INRIKTNING TRÄ OCH MÖBEL, ÅBO

E X A M E N S A R B E T E

SKRIBENT: EMMI AMBERLA
TITEL: OFFLINE - EN MODERN ALLMOGESOFFA
HANDLEDARE: TOMMY NYMAN
SPRÅK: SVENSKA
TIDPUNKT: VÅREN 2014
SIDANTAL: 94

Mitt examensarbete har jag planerat och tillverkat en modern allmogesoffa. Syftet med arbetet har varit att väcka användaren och läsaren att reflektera över sitt förhållande till den virtuella och riktiga världen samt temat offline. Jag upplever betydelsen av offline att vara närvarande och att umgås med andra människor samt att befinna sig i nuet. Som utgångspunkt har jag haft att hitta en teori som berättigar mig att skapa en ny produkt till en värld som redan är fylld till bristningsgränsen.

I denna möbelformgivnings- och tillverkningsprocess har jag tillämpat de kunskaper jag samlat på mig under mina studier samt de resultat min forskning om det moderna och allmogesoffor gett. Min målsättning har varit

att genomföra en noggrann planeringsprocess som resulterar i en väl genomtänkt produkt som respekterar de gamla allmogesofforna samtidigt som den är modern och tar dagens anda i beaktande.

En modern allmogesoffa är för mig en möbel som är naturlig, kvalitativ, stilig och hållbar ur ett miljö- och socialt perspektiv. Den moderna allmogesoffan tolkar nuvarande indredningsstilar och blandar fritt gammalt med nytt.

Denna process har väckt mig att tänka över temat offline och att befinna sig i nuet men framför allt lett mig in på en väg jag med iver vill utforska och anpassa i mitt liv och karriär som formgivare.

NYCKELORD: FORMGIVNING, PRODUKTPLANERING, MODERN, ALLMOGESOFFA
FÖRVARAS: WEBBBIOTEKET THESEUS.FI

ABSTRACT

Novia University of Applied Sciences

DEGREE PROGRAMME IN DESIGN

DESIGNER, DEPARTMENT OF WOOD AN FURNITURE, TURKU

B A C H E L O R ' S T H E S I S

AUTHOR: EMMI AMBERLA
TITLE: OFFLINE - A MODERN OLD SOFA / EN MODERN ALLMOGESOFFA
SUPERVISOR: TOMMY NYMAN
LANGUAGE: SWEDISH
DATE: SPRING 2014
PAGES: 94

For my bachelor's thesis I have designed and built a modern old sofa. The purpose of this work has been to get the user of the product and reader of this work thinking about their relationship to the virtual/real world and the theme offline. I see offline as being present and spending time with other people as well as enjoying the moment. The basis for my work has been to find a theory which justifies me to create a new product in a world that is already full.

I have applied the knowledge that I have gained during my studies and the results of my research on what is modern and on old wooden sofas in this process of designing and

making a piece of furniture. My goal has been to carry out a well structured process of design to achieve a result that is a product which respects the old wooden sofas but at the same time is modern.

A modern old sofa is to me natural, of good quality, stylish and sustainable on a social and environmental scale. It interprets modern trends in interior- and product design and mixes freely old with new.

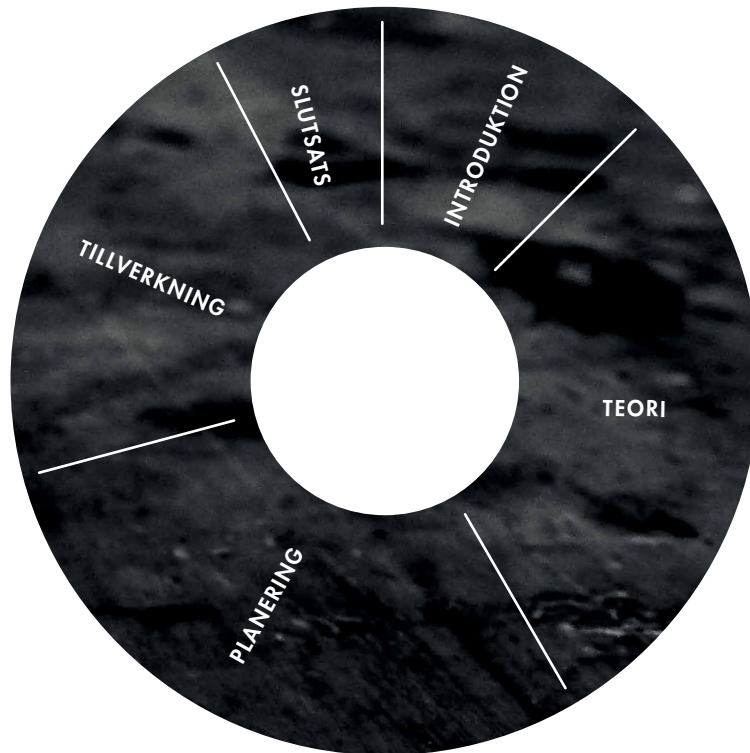
This process has gotten me into thinking about living in the moment and the theme offline. But most all it has lead me on to a path I am with excitement willing to explore in my future as a designer.

KEYWORDS: DESIGN, PRODUCT DESIGN, MODERN, WOODEN SOFA

FILING: WEB-LIBRARY THESEUS.FI

TILL LÄSAREN

Detta arbete består av fem delar. I dem presenterar jag steg för steg hur arbetet blivit till. Jag har strävat efter att vara så tydlig som möjligt och skriva på ett sätt som är lätt att följa samt med hjälp av bilder och figurer illustrera processen på ett intressant vis.

1.

INTRODUCTION

Jag inleder med att presentera detta arbete och min utgångspunkt för dig.

2.

TEORI

I denna del ger jag mig iväg på en upptäcktsfärd för att hitta en definition på vad "en modern allmogesoffa" är.

3.

PLANERING

I planeringsdelen anpassar jag de svar som upptäcktsfärden hittat i visualiseringen och utvecklandet av en produkt.

4.

TILLVERKNING

I denna del beskriver jag tillverkningen och den gjädje hantverkandet inger.

5.

SLUTSATS

Den långa processen knyts ihop och jag analyserar resultatet av arbetet.

INNEHÅLL

–ett arbetes anatomi

<i>Till läsaren</i>	1
INTRODUKTION	6
<i>Syfte</i>	10
<i>Målsättning</i>	10
TEORI	12
<i>Det moderna</i>	15
1. Att följa sin tid	15
2. Att befinna sig i nuet	19
3. Nuet förändras	25
<i>Allmogesoffan</i>	29
PLANERING	32
<i>Funktion</i>	35
<i>Material</i>	39
<i>Måtsättning</i>	43
<i>Form</i>	49
1. Konstruktion	50
2. Ryggstödet	51
3. Sidorna	57

4. Detaljer.....	59
5. Förvaring.....	63
6. Locket.....	65
<i>Helheten</i>	69

T I L L V E R K N I N G **72**

<i>Ytbehandling</i>	79

A V S L U T N I N G **82**

<i>Resultat</i>	83
<i>Reflektion</i>	89

K Ä L L F Ö R T E C K N I N G **91**

B I L D F Ö R T E C K N I N G **93**

INTRODUKTION

-hur det hela fick en början

INTRODUKTION

– utgångspunkt och frågeställning

Mitt tänkesätt har starkt influerats av punkmusik och ideologi. En ideologi där auktoritet och rådande paradig ifrågasätts. Att ifrågasätta och se på saker kritiskt har antagligen funnits inom mig långt innan jag hittade punken, och varit en av orsakerna till min fascination av rörelsen. Genom åren har punkmusikens roll i mitt liv varierat, från att aktivt gå på spelningar till att någon gång i månaden dansa till ett gammalt favoritalbum.

Ett av favoritalbumen har varit Won't Stand Down av svenska Abductee S.D. På denna skiva finns en låt där de sjunger; "Dom skapar nya problem, nya behov, nya produkter". Jag tolkar låten som ett kritiskt ställningstagande till det konsumtionssamhälle vi lever i. Våra hem, förråd, vindar och soptippar är till bristningsgränsen fulla med saker vi högst antagligen inte behövde ens från första början. Om världen redan är full, behöver vi då producera något nytt?

Med detta i tankarna kan det stundvis kännas väldigt kontroversiellt att agera som formgivare, en person som planerar nya produkter. För mig är formgivning dock problemlösning och jag känner att jag som formgivare har ett ansvar över vilka problem jag väljer att ta tag i. Jag vill lösa problem, inte skapa nya. Men hur väljer man då problem eller behov man vill eller bör lösa?

"Ett löfte om en bättre framtid är grund för den diskussion där behov berättigas, kritiseras och ifrågasätts." (*Pantzar, 2000, s.12*)

Om jag utgår från detta påstående bör alltså min produkt vara lösningen till ett problem och leda till en bättre framtid. På det sättet berättigas den.

Vad innebär då en bättre framtid? Jag har utgått från en sak: att vara lycklig och att det är andra människor, människor omkring oss som

DOM
SKAPAR
NYA PROBLEM
OCH BEHOV
AV NYA
PRODUKTER

Bild 1. Illustration.

(Abductee S.D.)

Min utgångspunkt för arbetet har varit att hitta en teori som berättigar mig som formgivare att skapa en ny produkt till en värld som redan är överfull.

gör oss lyckliga (*Blond 2012*). Idag kan vi ha upp till hundratals vänner på facebook, men hur många av dem umgås vi egentligen med?

Trendspanaren Stefan Nilsson (*2013, s.30*) skriver om hur vi sitter i städer med våra smartphones och datorer och läser bloggar och surfar på nätet om saker som symboliserar livet på landet. Om att vi inte klarar av att släppa telefonen eller facebook fast vi skulle vilja. Istället köper vi böcker om att trava ved på rätt sätt eller hur man kokar sylt. I slutet på sin artikel uppmanar han den riktigt medvetne att stänga ner facebook, hitta en kompis och diskutera hur man staplar veden på bästa sätt.

Jag anser att ett problem bland oss människor är att vi hela tiden är uppkopplade till internet och konstant utsätts för en massa stimulans från omvärlden. Det gör det väldigt svårt att stänga av och koppla av. Som möbelformgivare ställer jag mig frågan ifall det finns någon möbel som förknippas med att koppla av?

Att kasta sig på sofflocket är ett roligt uttryck som betyder att lägga sig ner för att vila en stund, ofta på soffan, även om få ordagrant kastar sig på en soffa med lock numera. Som svar på min fråga kan jag konstatera att soffan är en sådan möbel.

Soffans funktion har genom tiderna varit i stort sett den samma. Den har samlat ihop människorna för att trivas och umgås. Med tiden har dock den sammanförande egenskapen nästan helt och hållet försvunnit då personerna på samma soffa nu riktar sitt intresse till tv:n istället för varandra. (*Sarantola-Weiss, 2003, s. 16-17*)

En soffa som traditionellt inte riktats mot tv:n är allmogesoffan. Den hittas ofta i köket och erbjuder plats att umgås med andra människor och därmed vara närvarande. Enligt *Blond (2012)* var det människorna runt omkring oss som gör oss lyckliga. En allmogesoffa, den som har ett sofflock, skulle erbjuda en lösning till det problem jag tidigare nämnde och som Nilsson (*2013, s.30*) skriver om, där vi är allt för uppslukade av den virtuella världen för att på riktigt kunna njuta av saker som gör oss lyckliga och koppla av.

Tanken på en modern allmogesoffa hade mognat redan en längre tid bak i huvudet. Allmogesoffan fascinerar mig med sin starka närvaro i människors hem och minnen. Jag var dock inte säker över vad det moderna skulle innebära i detta sammanhang. Därför började jag leta i tidskrifter och böcker efter ett svar på frågan, "vad är modernt?"

Jag kom över en definition där att vara modern beskrevs på följande sätt:

"Att vara modern innebär att följa med sin tid. Att befinna sig i nuet och samtidigt vara medveten om när nuet förändras." (Fredriksson 1996, s. 23)

Denna mening kom att påverka planeringen av produkten, processen och hela mitt tänkesätt mer än jag kunnat gissa då jag snabbt klottrade ner meningen i min anteckningsbok för ett år sedan. Den satte igång ett tankearbete över temat att befinna sig i nuet och har lett mig in på en väg jag med iver vill utforska och anpassa i mitt liv och karriär som formgivare.

Kunde denna mening dessutom hjälpa till i definierandet av en bättre framtid?

SYFTE

Syftet med detta arbete är att planera och tillverka en modern allmogesoffa. Att väcka användaren och läsaren samt mig själv att reflektera över vårt förhållande till virtuell/verklig värld, över temat offline. Jag upplever begreppet offline som att vara närvarande och att umgås med andra människor samt att befinna sig i nuet.

MÅLSÄTTNING

- Att tillämpa de kunskaper jag samlat på mig under mina studier i en möbelformgivnings- och tillverkningsprocess.
- Att genomföra en noggrann planeringsprocess som resulterar i en väl genomtänkt produkt som respekterar de gamla allmogesofforna samtidigt som den är modern och tar i beaktande dagens anda.
- Att uttrycka min egen designestetik.
- Att hitta en "teori" som berättigar mig att skapa en ny produkt till en värld som redan är fylld till bristningsgränsen.

TEORI

-vad är en modern allmogesoffa?

*“Att vara modern innebär
att följa med sin tid.
Att befinna sig i nuet
och samtidigt vara medveten
om när nuet förändras.”*

(Fredriksson 1996, s. 23)

TEORI

– vad är en modern allmogesoffa?

I denna del av arbetet ger jag mig iväg på en upptäcktsfärd för att hitta en definition på vad "en modern allmogesoffa" kunde vara. Då jag tidigare ställt mig frågan vad det moderna är, hittade jag ett svar som löd på följande sätt; "Att vara modern innebär att följa med sin tid. Att befinna sig i nuet och samtidigt vara medveten om när nuet förändras." (Fredriksson 1996, s. 23)

För att komma till kärnan av det moderna har jag spjälkt upp detta påstående i tre delar som jag behandlar separat.

1.

ATT FÖLJA SIN TID

Jag granskar olika källor och vad det säger om vår tid ur ett möbel- och trendperspektiv.

2.

ATT BEFINNA SIG
I NUET

Vad betyder det att befinna sig i nuet och kan en möbel underlätta detta?

3.

NUET FÖRÄNDRAS

Hurdana förändringar sker det omkring mig som jag kunde ta i beaktande i planeringen av produkten?

Efter att ha benat igenom dessa områden tar jag en titt på allmogesoffan, vad det är för en möbel och varför den fascinerar mig. Utgående från dessa resultat kommer jag att utforma den moderna allmogesoffan.

DET MODERNA

1. ATT FÖLJA SIN TID

När det kommer till trender och vad som är modernt upplever jag att den media som uppdateras ofta ger bättre förutsättningar att följa sin tid än t.ex. tryckta böcker. Medier av detta slag som bloggar, sociala medier och tidningar passar alltså bättre detta ändamål.

För att analysera vilka trender som är rådande för min tid och för detta projekt har jag valt att använda mig av trendrapporter för år 2013 ur två olika inredningstidningar; Deko 1/2013 och Plaza Interiör 2/2013.

I dessa tidningar är rapporterna sammanställda av personer från olika områden inom formgivningsbranschen. Personer med erfarenhet av branschen som har övat sitt öga till lägga märke till förändringar och nya trender, personer som följer sin tid. Förutom dessa har jag även valt att granska Svenska moderådets guide; Interior Decoration för hösten och vintern 2013-2014.

I trendrapporterna behandlas områden som färger, material och former samt kombinationer

mellan dessa, men även tankesätt och levnadsvanor och hur de påverkar dagens stil och produkter.

GRÖNT ÄR SKÖNT

Det tema som genomgående syns i så gott som alla de olika trendspaningarna är det gröna. Ett grönt tankesätt och en grön livsstil som handlar om hållbarhet och att vara medveten om produktens ursprung. Vi har länge kunnat se hur utbudet på närproducerade, ekologiska och rejäl handels matvaror ökat i butikerna, men det handlar inte bara om mat längre. Denna trend inkluderar idag även inredning och mode. Lika som för maten är vi nu beredda att betala lite mera för våra kläder och möbler om vi vet att de producerats av hållbara material och under rättvisa omständigheter menar Skarp (*enligt Hammarbäck 2013, s. 72*).

Det naturliga syns även i material och färger. Färgmässigt är det brutna jordnära färger som

grå, beige, blå och grön som gäller (Juurinen 2013, s.60) men även varma färger som gul och persika kan ses säger Åhman (enligt Hammarbäck 2013, s. 76). Bland materialen är det ljusa träslag, som furu och gran säger Wagell (enligt Hammarbäck 2013, s. 76), i textilväg linne och ylle som är heta (Juurinen 2013, s.61, 68).

IDENTITET

Som ett resultat av det gröna tänkandet, som även innebär återvinning och smart konsumtion, kan det ökade intresset för second hand och lopptorg ses. Produkter med historik och identitet tar allt mer plats i hemmen. En stil som inspirerats av sterila miljöer får vika undan för det personliga och ”unika” anser Laskey och Lönngren Widell (enligt Hammarbäck 2013, s. 75). Vi vill inte längre ha ett hem som ser ut som alla andras.

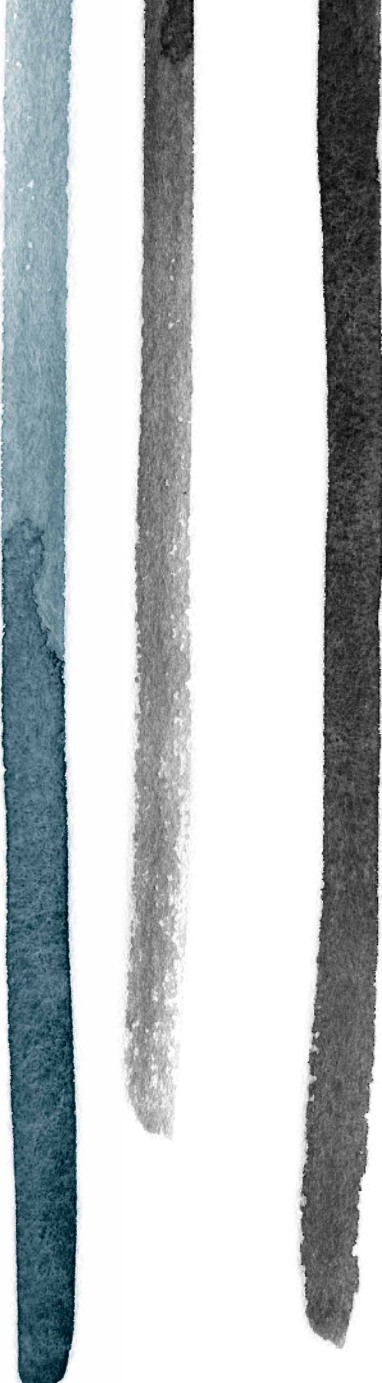
I Norden har intresset för hantverk och t.ex. finsnickeri på möbelsidan ökat (Klint 2013, s.34). Nytolkning av tradition och funktion samt nationalromantiska inslag är starkt närvarande (Juurinen 2013, s.68). Genom att ta i bruk gamla möbler med affektionsvärde som kanske stått undangömda på vinden skapas en varm och personlig känsla i hemmen säger

Bergqvist (enligt Hammarbäck 2013, s. 76). Uppskattning av traditionella hantverkstekniker och kunskaper kan ses bland annat på inredningstidningarnas sidor där pärtkorgar, ryor och vävda textilier dyker upp (Juurinen 2013, s.60). Småskalighet är åtråvärt i och med att vi blir allt mer globaliserade (Klint 2013, s.18).

”Det ligger i tiden att ta fram produkter med egen identitet. Trender känns inte så aktuell längre utan det är viktigare med en tydlig avsändare och ett eget uttryck, gärna med historik.” (Jobs, enligt Hammarbäck, 2013, s. 72)

STIL

Det träreana och hemslojdsinfluenserna som hängt med redan ett tag tar nu ett steg mot ett mera minimalistiskt och exklusivt utseende anser Asshoff och Brogård (enligt Hammarbäck 2013, s. 72). Det talas om en vuxen stil där hållbarhet och långsiktighet är en dominerande grundtanke för god design. Designföretag strävar efter att ge sina möbler och tyger en längre livslängd genom stilfulla och kvalitativa lösningar (Klint 2013, s.64). Kombinationer mellan ljusa träslag och blanka hårda material som marmor och koppar som Jobs nämner ((enligt

Hammarbäck 2013, s. 72) hör till den exklusiva stilen och de historiska influenserna packas in i ett modernt paket (*Klint 2013, s. 34*).

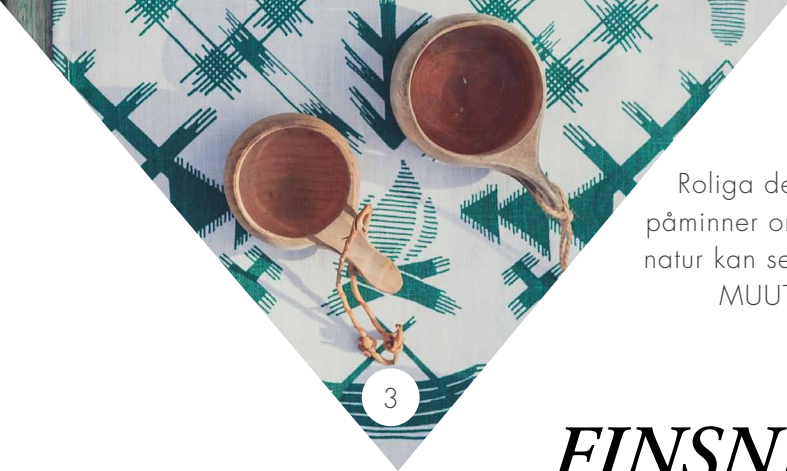
Förändrade konsumtionsbeteenden leder till att producenter får vara allt alertare (*Klint 2013, s. 4*). Genom att konsumera både mindre och rätt önskar man bidra till ett samhälle som är mera hållbart. Funktion är ett nyckelord och funktioner granskas på olika sätt. Små lägenheter utan kök i motsats till stora kök med plats för umgänge finns med i diskussionen säger McAllister (*enligt Hammarbäck 2013, s. 75*).

I inledningen i Svenska moderådets guide skriver Klint (*2013, s.4*) att ”det handlar om stil snarare än trend. Ordet trend signalerar något är snabbt och ohållbart i längden, inte minst ur ett hållbarhetsperspektiv.”

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att de trender som nämns handlar mycket om attityder, tankesätt och (livs)stil. Dessa faktorer påverkar i sin tur det visulla och därmed kan jag skriva under Klints påstående om att det handlar mera om stil än trend.

VERKLIGHETEN

För att följa min tid i verkligheten, inte bara genom spådomar på tidningarnas sidor, har jag valt att ta en titt på företag runt omkring mig och deras produkter. Jag var intresserad av ifall några av de aspekter som nämnts i trendspaningarna syns i företagens produkter eller koncept. Resultatet har jag sammanställt i ett bildkollaget på sidan bredvid.

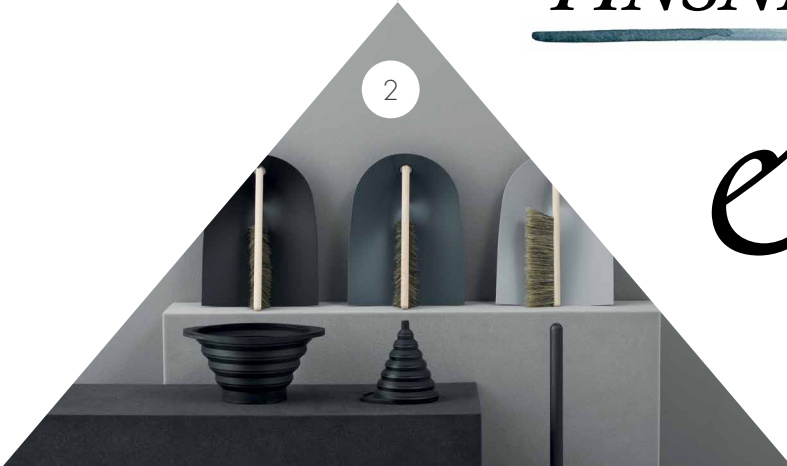
3

Roliga detaljer som påminner om materialets natur kan ses i skåpet av MUUTO (8).

4

FINSNICKERI

2

5

6

KVALITET

1

syns som **EXKLUSIVT** uttryck med detaljer finslipade till perfektion genom goda hantverkskunskaper, av NORRGAVEL vars hela sortiment är svanenmärkt (5,6).

7

8

I leksaker av NORMANN COPENHAGEN (4,9) syns **TRÄ** som material.

Nationalromantiska och historiska inslag kan ses i produkter av SAANA JA OLLI (1,3) samt ljusstaken av MUUTO (7) som andas

IDENTITET

9

2 . A T T B E F I N N A S I G I N U E T

V i får allra mest ut av livet genom att leva här och nu. Men att leva i stunden är inte alltid så lätt. Låt mig beskriva ett exempel: Jag är på jobbet och det är en timme kvar tills arbetsdagen är slut. Det enda jag kan tänka på är att timmen skall gå så fort som möjligt. Jag stönar och stånkar över de saker jag ännu måste göra innan timmen har gått. Ännu 40 minuter kvar! Mina tankar är fokuserade någonstans i framtiden, fokuserade på vad jag skall göra efter jobbet, vad skall jag köpa i butiken. Jag tänker på kvällen hemma. Jag tänker på sommaren. Kan inte vintern ta slut redan? Vad skall jag göra på semestern? Sen och sen och sen. Nuet blir något jobbigt som jag snabbt vill bli av med för att komma till SEN.

Å andra sidan finner jag mig själv ofta grubblande över det förflutna. Vad som var bättre då, vad jag borde gjort annorlunda, varför jag inte hade tid med det ena och det andra. Detta fastklamrande i det som varit och spekulerande av framtiden är det största hindret till att befinna sig i nuet. Att leva i nuet kräver att

man koncentrerar sig på det man håller på med i just den stunden. Det kan vara vad som helst från att diska, spela ett instrument, tälja en pinne, föra en livlig diskussion, krama någon man tycker väldigt mycket om eller att göra ingenting. Att försjunka sig så totalt i det man gör att allt annat glöms bort. (*Brown 2007, s. 20-21*)

MEDITATION

Den ultimata formen av att göra ingenting och att befinna sig i nuet anser jag vara meditation. Det finns olika metoder för meditation men målet är i stort sett det samma oberoende hur man gör; att lugna ner sinnet till ett avslappnat, naturligt och uppmärksamt tillstånd. Genom detta är det möjligt att vakna upp till den här stunden och verkligheten och se världen som den på riktigt är samt uppleva någon slags upplysning. (*Helsinki Zen Center*)

Zazen är en form av sittande meditation och den centrala övningsformen av zen. Zen är en

NOTHING
LASTS
NOTHING IS
FINISHED
AND
NOTHING IS
PERFECT

andlig tradition där man övar att inse själv eller att finna en insikt med hjälp av en lärares guidning. Det är en gammal tradition som pågått från generation till generation vars resultat anpassas till det vardagliga livet. Zazen är en metod som erbjuder rätt förutsättningar för att öva sig att vara totalt närvarande. (*Helsinki Zen Center*)

WABI SABI

De rätta förutsättningarna och miljöerna för att utöva zazen har formats under de hundratalens åren som zen utövats (*Brown 2007, s. 11*). Denna konst har fått namnet Wabi sabi. Wabi sabi består av två ord med olika betydelse och tillsammans bildar de ett nytt ord med en ny betydelse.

WABI står för för en livsstil som är enkel, omaterialistisk, tacksam och ödmjuk. En wabi-person vore lycklig över väldigt lite och nöjd i sig själv.

SABI beskriver i sin tur allt försvinnande. Ting man ser tidens gång ifrån. Dessa kan vara en sten som slipats mjuk av vågor, trä som sli-

Bild 3. Wabi sabi är en filosofi samt inrednings- och livsstil som grundar sig på tanken att inget är evigt och genom att acceptera att det pågår konstant förändring över allt kan man lära sig njuta av stunden och leva ett mer harmoniskt liv.

tits av vind och regn eller ett par läderskor som nöts och fått intressanta mönster.

Tillsammans står wabi sabi för ett tillstånd av enkelhet och minimalism där tidens gång är starkt närvarande. Ursprungligen tillämpades wabi sabi som sagt för att skapa miljöer som var gynnsamma för meditation. Wabi sabi hjälper människan att förstå zen och underlättar utövandet av zen, som in sin tur inspirerar och ger det rätta sinnestillståndet för att skapa wabi sabi miljöer. Wabi sabi är det visuella uttrycket av zen och idag anpassas det inom inredning och sätt att leva, även om man inte är en hängiven zen munk. (*Brown 2007, s. 12-13*)

FÖRSVINNANDE SKÖNHET

Enligt tankesättet i zen påminner döden oss om att vi bör använda varje sekund av livet på bästa möjliga vis. Wabi sabi illustrerar då detta med hjälp av "försvinnande skönhet". Genom objekt som förändras och påminner oss om tidens gång kan vi lättare uppskatta nuet. Levande blommor är ett exempel. (*Brown 2007, s. 28-29*)

Från knapp blommor de ut för att vissna efter ett tag. De flesta njuter av blommorna då de är som vackrast och går inte omkring och ojar sig

över hur snart de kommer att vissna även om vi i många andra situationer agerar just så tokigt. Wabi sabi förespråkar att vi i våra hem väljer naturmaterial som tål att åldras. Material som ylle, linne, trä och keramik åldras dessutom väldigt vackert. Möbler av obehandlade mjuka träslag slits med tiden och intar allt intressantare former och färgnyanser. Genom att ha ting omkring oss som påminner om tidens gång vill wabi sabi hjälpa oss att uppskatta stunden och att leva i nuet. (*Brown 2007, s.28-29*)

OFFLINE

Som formgivare har jag funnit denna teori väldigt intressant. Att genom materialval och former kunna påverka människor att njuta av stunden, att leva i nuet och att vara närvarande ser jag som ett sätt att bidra till en bättre framtid. Jag är väl medveten om att det även krävs en viss slags tankearbete för att nå ett sådant tillstånd, men människorna tänker om väldigt mycket idag som det framkom i trendrapporterna tidigare i arbetet.

Trendspanaren Stefan Nilsson skriver om hur vi sitter i städer med våra smartphones och datorer och läser bloggar och surfar på nätet om saker som symboliserar livet på landet. Om att vi inte klarar av att släppa telefonen eller face-

WABI SABI

PRINCIPER I KORTHET

ATT LEVA I NUET

hellre än att klamra sig fast vid tankar om framtiden och det förflutna.

DET ENKLA

att fokusera på några saker som är viktiga för en själv.

FÖRSVINNANDE SKÖNHET

förmågan att uppskatta skönhet som passerar

HALVFÄRDIGHET

förmågan att acceptera att livet är en följd av händelser utan tydligt början eller slut.

NATURLIGHET

ett naturnära liv med hjälp av naturliga material i sin omgivning

INTUITION

förmågan att förstå saker utan ett analytiskt eller logiskt tankesätt

RO

att hitta ett inre lugn genom att göra sig av med stökighet i sin omgivning

ALLTING FÖRÄNDRAS

att lära sig att njuta av det fakto att varje dag är olik den förra och de möjligheter denna insyn erbjuder.

(Brown, 2007, s. 19)

book fast vi skulle vilja. Istället köper vi böcker om att trava ved på rätt sätt eller hur man kokar sylt. I slutet på sin artikel uppmanar han den riktigt medvetna att stänga ner facebook, hitta en kompis och diskutera hur man staplar veden på bästa sätt. (2013, s. 30)

Telefonoperatör DNA utnyttjar detta behov av att konstant vara uppkopplad till internet på ett ironiskt sätt i sin marknadsföring för flexibel internetanslutning. I två reklamer funderar Mähönen, en plufsig manlig karaktär med illasittande kläder och en frisyr från sjuttioalet, över vårt agerande i sociala situationer. Mähönen kritiserar det att man allt oftare diskuterar med någon annan, via telefonen, än den man fysiskt umgås med. (DNA, 2014a, 2014b) Han framställs som en tönt från en svunnen tid som inte förstår dagens anda. Med reklamen framförs konstant internetanslutning som ett grundbehov i det moderna samhället.

Nilsson (2013, s. 30) uppmanar den riktigt medvetna att stänga ner det virtuella för en stund. Den riktigt medvetna hör kanske

inte till målgruppen för DNAs reklam men förhoppningsvis förändras attityderna hos den gemene människan så att Mähönen inte behöver känna sig så utanför längre.

För den medvetna har Unicef startat ett projekt där man genom att låta telefonen vara i 10 minuter donerar en dags portion rent vatten till ett barn som behöver det. Projektet finansieras av sponsorer, bl.a. kläddesignern Giorgio Armani och inleddes år 2007. Projektet utmanar oss att avstå från något vi ser som en självklarhet, våra telefoner, för att hjälpa till med att erbjuda rent dricksvatten, något som inte är en självklarhet i stora delar av världen. (Markham 2014)

Jag ser detta som ett fantastiskt sätt att väcka tankar samt att motivera människor att leva en stund "offline" och fundera över vad som är viktigt i livet. Att vi ständigt är uppkopplade till nätet och beroende av våra telefoner ser jag som ett hinder för att leva i nuet och att vara närvarande.

Jag upplever begreppet offline som att vara närvarande och att umgås med andra människor genom att befinna sig i nuet. Offline är inte en attack mot internet. Via internet sprids information och medvetenhet vilket ger oss en möjlighet att vara kritiska till den information vi får. Internets nyttor kan jämföras med boktryckarkonstens, då folket fick annan information och kunskap än den propaganda som framförts av den tidens pålästa. (Ashcroft 2012)

Offline handlar om att hitta en baltand mellan det riktiga och virtuella livet.

Offline – in real life

3 . N U E T F Ö R Ä N D R A S

”Varmt välkommen till nya tider och hållbarare tider.” (Klint 2013, s.4) Med denna mening inleds Svenska moderådets inredningsguide för hösten och vintern 2013/2014. Det ligger en positiv klang över det varma välkommandet och en nyfikenhet väcks hos öronen som är vana att endast höra negativa nyheter om världens gång. Nya tider andas förändring, lika så den komparativa böjningsformen hållbarare. Wabi sabi lärde oss att inget är evigt och därmed pågår en konstant förändring över allt. I detta kapitel kommer jag att ta en titt på ett verk som inom två pärmar samlat förändringar som pågår idag och namngett dem i en ism.

VINDARNA VÄNDER

Sustainism is the new modernism är ett manifest, sammanställt av kulturella teoretikern och tänkaren Michiel Schwarz och designern Joost Elffers, som beskriver förändringar vi kan se omkring oss genom att jämföra principer

från modernismen med de som råder idag. Den ger namn åt en -ism som är ansvarsfull ur både ett etiskt och ett miljöperspektiv, som är samarbetsvillig och nätverkande. En -ism som tar i beaktande naturens känslighet och som sträcker ut sina tentakler både socialt och geografiskt. Dessutom är den tillräckligt fiffig för att utnyttja framsteg inom teknologin samt inom globalismen och lokalismen. (Rawsthorn 2011)

Den nya -ismen fick namnet Sustainism. Efter många om och men har jag valt att inte översätta denna term till svenska i mitt arbete. Jag kallar den sustainism, precis som den engelska varianten, men med ett svenskt uttal istället. Manifestet beskriver gryningen av en ny tid där vi övergår från modernism till sustainism. Den illustrerar detta med hjälp av korta påståenden och sloganer i olika typografiska former samt genom grafiska symboler som skapats enkom för ändamålet (Rawsthorn 2011).

Bild 4. Treklöverknuten är sustainismens symbol. Den representerar ett slutet omlopp – evigt, interdependent och cykliskt som sammanför kultur och natur. Den står för återvinning, en hållbar livsstil samt livets cykler. Symbolen grundar på en urgammal form och baserar sig på triangelns geometri, en grundform inom arkitektur och design, men även i naturen.

(Schwarz och Elffers, 2010)

SUSTAINISMEN

"Sustainismen kommer att på 2000-talet vara det modernismen var på 1900-talet." *(Schwarz och Elffers 2010)*

Sustainismen är en världsomfattande kulturell rörelse och tidperiod inom design, arkitektur, media, utbildning, affärsverksamhet, livsstilar, teknologi m.m. Den karakteriseras av tankesätt, handlingar, metoder och stilar som länkas med bekymmer och värderingar gällande hållbarhet, rättvisa, lokalitet och ett långsiktigt synsätt på mänskligt bemödande.

Sustainismen kan ses som en kontrast till 1900-talets modernism, även om den samtidigt är en slags utveckling av det. Den tar avstånd från tidigare industrialiserade, mekaniska och rationella sätt att förhålla sig till omgivningen, både den av människor formade och naturen samt business, design och levnadsvanor.

Sustainismen är en rörelse som strävar efter mer hållbara strategier för framtiden och är medveten om styrkan av nätverk. Den ser möjligheter i både hög- och lågteknologiska metoder (ofta kombinerade) för att hitta kreativa lösningar till världens problem, både på ett globalt och ett lokalt plan.

Som social rörelse erbjuder den en vinkel att se och göra saker på men ger inga strikta direktiv hur man bör agera. Sustainismen är ett synsätt, en kollektiv världssyn som betonar interdependens, d.v.s. ömsesidigt beronde, bland kulturella och naturliga omgivningar, lokala och globala verkligheter och både materiella och immateriella baser för hållbar mänsklig utveckling i en värld av nätverk. *(Schwarz och Elffers 2010)*

DO MORE WITH LESS

Modernismen fantiserade om gränslöshet medan sustainismen ser kreativa möjligheter i att jobba med begränsningar. Resultat av denna princip har tidigare kunnat ses i efterkrigstidens formgivning som skapat tidlösa designklassiker under en tid av materialbrist. Pinnstolar har t.ex. varit ett resultat av utnyttjande av spillvirke och idag är de högt eftertraktade lopptorgsfynd.

Sustainist design is design WITH

Samarbete och open source är nyckelord. Sustainismens anda handlar om samarbete och att dela med sig inom vilket den uppskattar individen, dess egenskaper och expertis. Från du är vad du äger till DU ÄR VAD DU DELAR MED DIG. Från kunskap är makt till MAKTEN AV DELAD KUNSKAP.

Sustainist design connects with our life-world, focusing not just on function and form but on

the MEANINGS WE CREATE & the EXPERIENCES WE PRODUCE

Sustainismen ser allting ihophängande och sammankopplat på flera plan, interdependent i ett levande nätverk. Man ser helheter och följder av aktioner. Mat ses t.ex. inte längre endast som bränsle uppbyggt av enskilda näringsämnen utan en helhetsnäring för kroppen, sinnen och jorden. Ray och Charles Eames har sagt: "Eventually everyth-

ing connects... The quality of connections are key to quality." (Enligt Schwarz och Elffers 2010) Kvaliteten av dessa sammankopplingar är alltså nyckeln till kvalitet och om vi tänker på min frågeställning av en bättre framtid kan detta påstående erbjuda intressanta svar.

Stefan Nilsson (2013, s. 30) skrev om hur vi längtar efter livet på landet och att göra konkreta saker som att stapla ved och koka sylt. I trendspaningarna var de gröna och hållbara värderingarna samt identitet och det lokala i fokus. Dessa saker och många fler bekräftas i sustainismens manifeste och samtidigt fungerar de som en bekräftelse för mig över vilken riktning jag skall gå i med planeringen av min produkt: den moderna allmogesoffan.

ALLMOGESOFFAN

Bild 5. Allmogesoffa med utdragbar sänglåda. Detta var den vanligaste sängtypen hos oss under 1800-talet. (Sammallahti & Lehto 2006, s.88)

Allmogesoffa, utdragssäng, kökssoffa - kärt barn har många namn.

Allmogesoffan blev vanlig i början på 1800-talet (Nokela 1985, s. 131) och under hela århundradet var det den vanligaste sängtypen hos oss (Sammallahti & Lehto 2006, s.88). Det är alltså från början fråga om en säng, även om den samtidigt haft en annan funktion som sittmöbel (Nokela 1998, s. 87). I folkmun har den känts som soffa sedan 1800-talet (Sam-

mallahti & Lehto 2006, s.89).

Utseendemässigt finns det två huvudtyper av möbeln, en med fast ryggstöd och en med öppet som dekorerats med pinnar. Dessa två har kunnat variera i oändliga former. Stilmässigt har man härmat, anpassat och förenklat europeiska inredningsstilar i allmogesofforna och ofta har flera stilar blandats ihop. Detta har sällan varit ett medvetet val, snickarna har helt enkelt strävat efter ett harmoniskt resultat som

Bild 6. Denna typ av soffa med öppet ryggstöd från 1900- talets början, utrustat med lock fungerar dagstid som sittmöbel. (*Sammallahti & Lehto 2006, s.141*)

behagat dess öga och därmed plockat influenser lite här och där. (*Hagelstam & Nevaluoma 2005, s.26*)

Detta, att allmogesofforna inte strikt följer noggranna stilmässiga regler, är något som fascinerar mig stort. Det är en folkets möbel som även många idag har en relation till. Då jag pratat om mitt examensarbete har jag kunnat se hur det nästan tänds ett ljus i människors ögon. Det finns oändligt många minnen och

historier förknippade till denna möbel. Jag har därför valt att använda en gemensam benämning, allmogesoffan, för att beskriva denna möbel även om olika modeller kunde nämnas mer korrekt.

Det ljus som tänds i människors ögon handlar om minnen och upplevelser, inte historiskt korrekta termer, och det är just denna känsla jag vill framkalla med min möbel, den moderna allmogesoffan.

Efter att ha behandlat det moderna ur olika perspektiv samt satt fingret på vad en allmogesoffa är har det blivit dags att sammanfatta ett resultat som ger ramar att arbeta vidare från.

En modern allmogesoffa är för mig en möbel som är naturlig, kvalitativ, stilig och hållbar ur ett miljö- och socialt perspektiv.

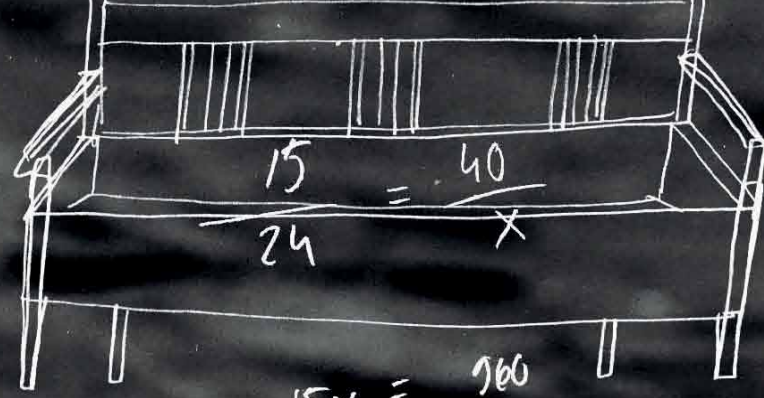
I skapandet av det visuella utseendet för produkten har jag hållit alla dessa aspekter i tankarna, men främst av allt idén om en minimalistisk och naturlig produkt, tillverkad på ett sätt som tar fram materialets bästa egenskaper och ger den ett stilfullt uttryck.

Den moderna allmogesoffan tolkar nuvarande indredningsstilar och blandar fritt gammalt med nytt.

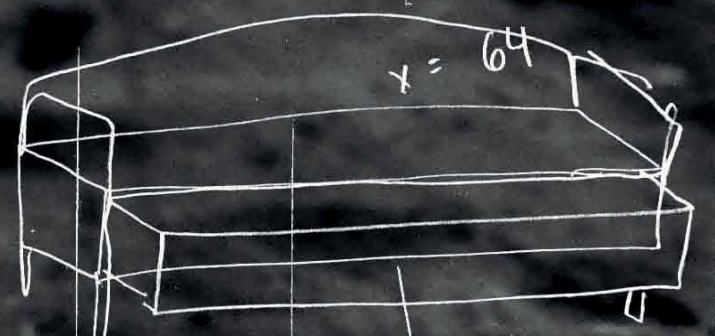
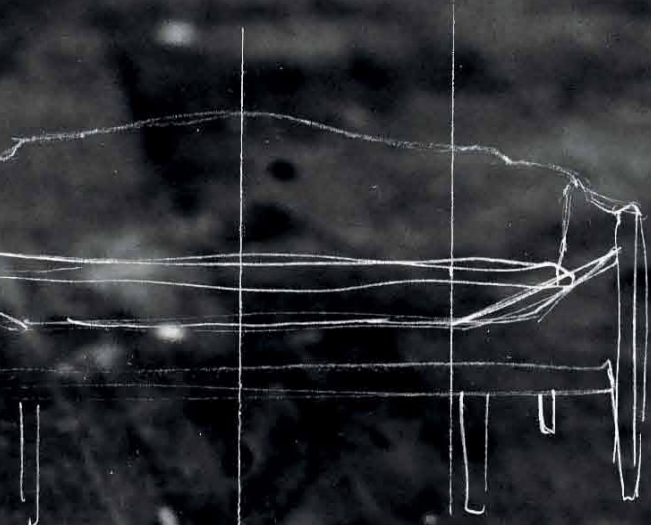
PLANERING

-en idé tar form

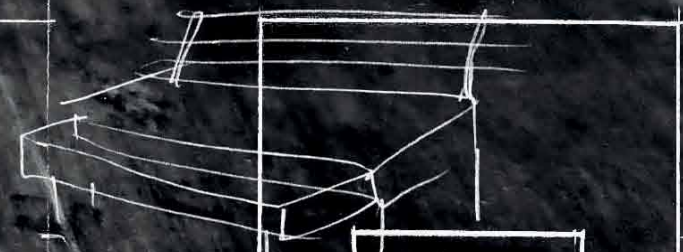

$$\frac{15}{24} = \frac{40}{x}$$

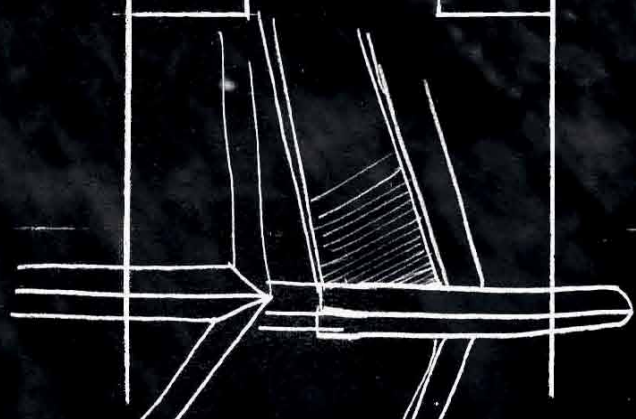
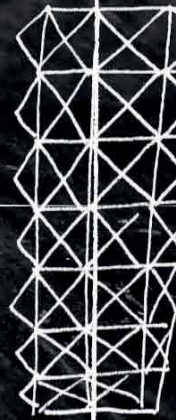
$$15x = 960$$
$$x = \frac{960}{15}$$

utdragbar
låda

BETONG

PLANERING

– en idé tar form

I planeringen av produkten har jag strävat efter att ta i beaktande dess funktioner och praktiska egenskaper i lika hög grad som de estetiska aspekterna. Utgående från funktionerna och bland annat måttsättningen har jag arbetat fram formen på soffan. I måttsättningen har jag använt mig av tre gamla allmogesoffor som

referensmaterial. I utformandet av soffans visuella utseende har jag studerat gamla allmogesoffor för att behålla kvar den stämning de andas men samtidigt strävat efter ett modernt och nutida utseende. Utöver dessa punkter har även känslan varit starkt närvarande under hela planeringsprocessen.

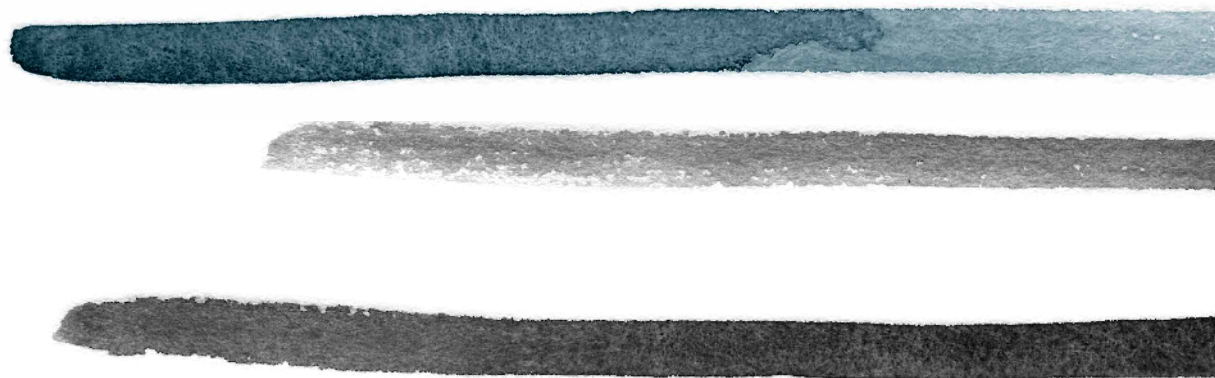

Bild 7. Kollage över skisser.

FUNKTION

Eftersom jag har en gammal möbel som utgångspunkt känner jag att det är viktigt att ta i beaktande dess ursprungliga funktioner och hur de påverkat utseendet på produkten. Jag har sedan jämfört dessa funktionsbehov med behov idag och på basen av detta motiverat ändringar i form och måttsättning.

FUNKTIONER FÖRR

Allmogesoffan härstammar från 1700-talet, en tid som präglades av rationellt och praktiskt tänkande samt experimenterande med nya saker. Formspråket var ytterst funktionellt och man hade inte några onödiga saker (*Koskinen 2003, s. 20*)

Dessa värden anser jag synas väldigt bra i allmogesoffans formgivning. Den har varit väldigt praktisk med sin egenskap att kunna bäddas ut till en säng för två personer under natten och på morgonen skuffas ihop till en soffa att sitta i under dagen. Sängkläderna har fått plats inne i möbelen, en ypperlig förvaringslösning. Dess

höga ryggstöd och upphöjda sänglåda har skyddat mot kallt drag i gamla stugor. (*Pohjonen 1997, s. 99*)

Trots dessa ytterst praktiska egenskaper har sofforna varit rikligt dekorerade, både med utsnidda mönster och målade ornament. Funktionerna för dessa kan ses som förgyllande av vardagen. I vanliga hem kunde livet vara väldigt hårt och fattigt. En rikligt dekorerad möbel som härmade stilmöbler de rika hade kan verkigen tänkas ha förgyllt en hårt arbetande familjs vardag.

FUNKTIONER IDAG

Den vardag vi idag lever i kan enligt mig beskrivas som ett överflöd gällande precis allting materiellt. Många har dock kommit till insikten att pengar inte kan köpa lycka och därmed fascineras av det enkla och äkta i allt högre grad. Därför vill jag formmässigt skapa en produkt som är ytterst enkel och äkta, för att förgylla vardagen hos oss överprylade stackare,

lika som de rikligt dekorerade versionerna gjorde under sin tid.

I mitt arbete vill jag producera en möbel vars viktigaste funktion är att fungera som en inbjudande sittmöbel som möjliggör det för vänner, bekanta, grannar och varför inte totala främlingar, att samlas ihop för att umgås i hemmet.

Ursprungligen var soffans viktigaste funktion att fungera som säng. Jag har dock valt att inte prioritera denna egenskap i min möbel eftersom människorna idag helt enkelt är längre än människorna var för hundra och tvåhundra år sedan. Det i sin tur betyder att soffan borde göras en hel del längre än den ursprungligen varit för att kunna erbjuda en god natts sömn. En över två meter lång massiv träsoffa skulle vara rätt klumpig, för att inte tala om tung, och svår att få in i till exempel en höghuslägenhet med trång trappuppgång. Detta utesluter ändå inte för någon att ta en tupplur på sofflocket eller sova i lådan om man så vill, och för barn är ju soffan en ypperlig gästsäng.

Av de gamla funktionerna har jag velat ta till vara på förvaringsmöjligheten i "lådan". "Vi handlar som aldrig förr. Och resten av tiden organiserar vi våra prylar" (*Bertilsson 2008, s. 80*). Jag kan inte låta bli att le när jag läser detta. Dels för att jag känner igen mig själv men ock-

så för att jag i en stor del inredningstidningar kan hitta en artikel gällande "smart förvaring". Vi har faktiskt mer saker än någonsin förr och även om många börjat minska på mängden av prylar, något som Bertilsson (*2008, s. 90*) också tar upp i sin text, behöver vi ändå vissa saker i vårt liv. Därför har jag senare i planeringsskedet funderat över hur man på ett effektivt och fungerande sätt kan använda utrymmet i lådan till godo i förvaringssyfte.

En annan ursprunglig funktion var det höga ryggstödet som gav skydd mot drag från väggarna (*Pohjonen 1997, s. 99*). Idag kan det ses som ett skydd mot det drag av informationsflöde och teknologiska stimulanser som vi konstant utsätts för från omvärlden. Ett bo att söka skydd och koppla av i.

SLUTSATS

Att samla ihop människor, att erbjuda förvaringsutrymme, att förgylla vardagen och att skydda mot olika drag är sammanfattningsvis funktioner jag valt att arbeta vidare ifrån. Den största förändringen gällande funktioner har varit att slopa sängfunktionen och därmed den utdragbara lådan. Detta påverkar därmed utseendet och konstruktionen till en viss grad.

Det höga ryggstödet och
sidorna har syddat mot drag
från väggarna i gamla hus.
(Pohjonen 1997, s. 99)

Bakbenet fogar samman
ryggstödet och sidorna.

Detta har utnyttjats i
utformandet genom att
placera en dekoration
ovan på som gått i
samma stil med resten av
möbelns utsmyckningar,
listerna på armstöden,
ryggstödet och ibland
sänglådans nedre kant.
Även benen har kunnat
vara dekorerade med
olika profiler eller
svarvningar.

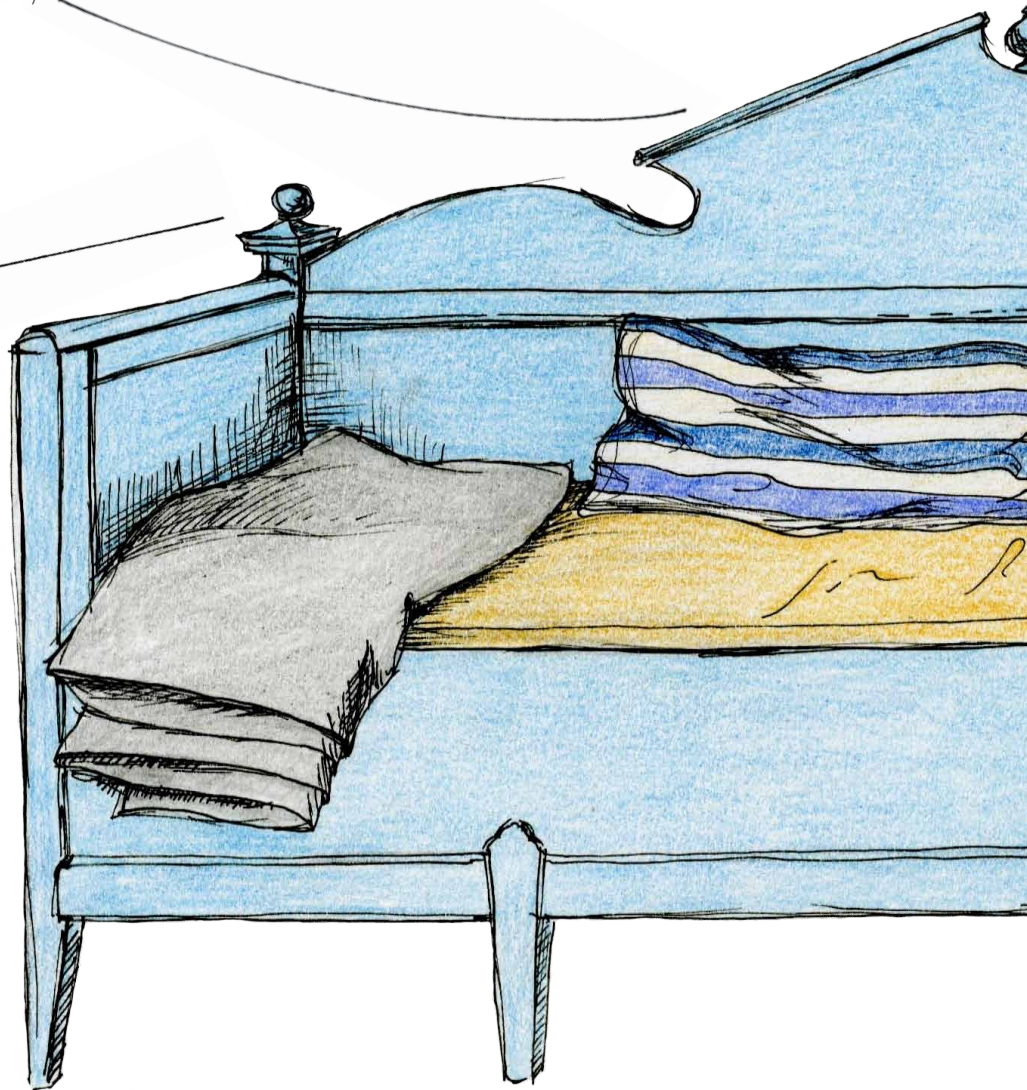
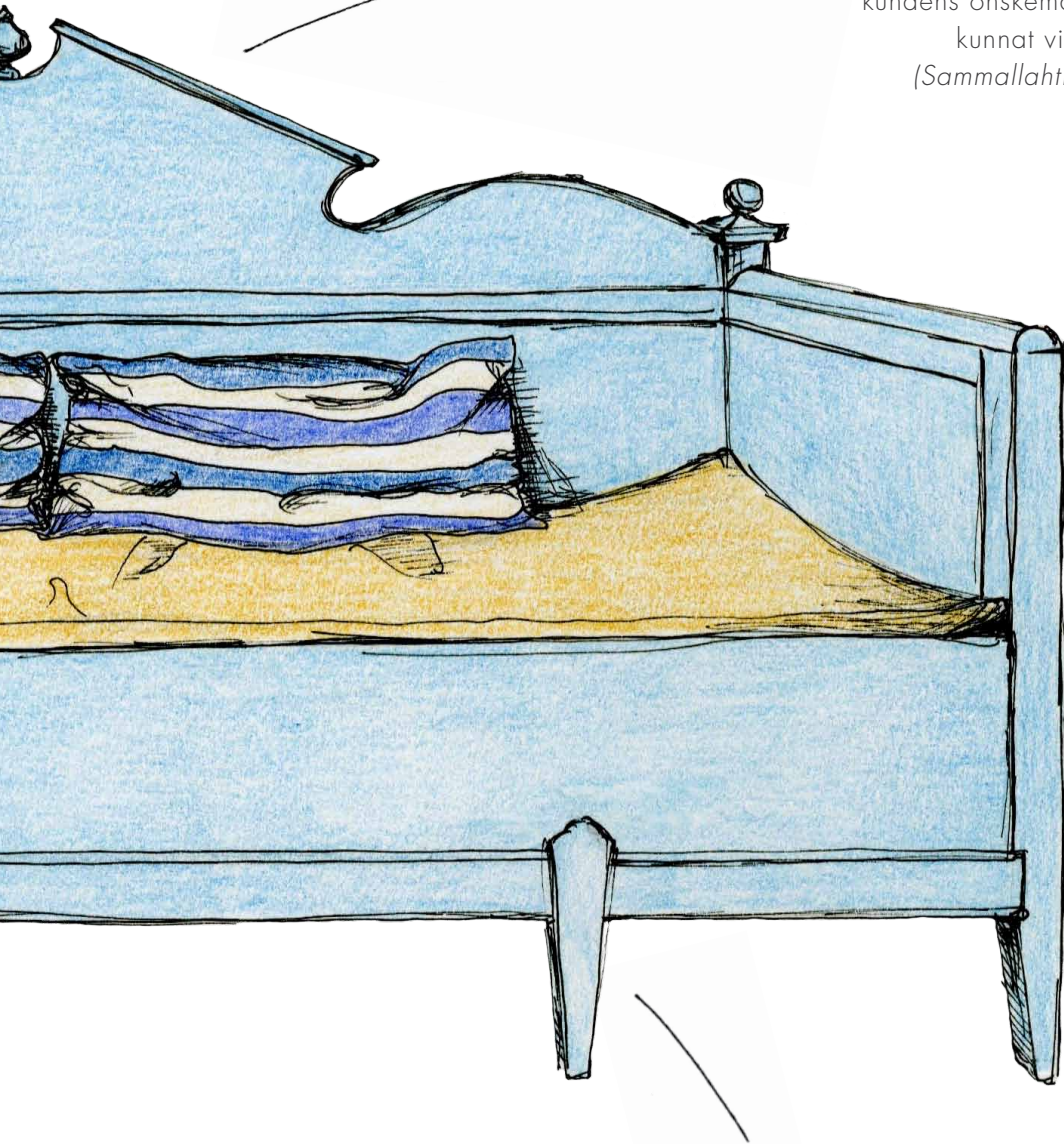

Bild 8. Illustrationen demonstrerar funktioner som
påverkat allmogesoffans utseende.

Ryggstödet har varierat beroende på de lokala snickarnas utbildning och förebilder. Det har erbjudit en möjlighet att fylla kundens önskemål samtidigt som snickaren kunnat visa sina kunskaper.

(Sammallahti & Lehto 2006, s. 81)

Sänglådan har fungerat som förvaringsutrymme under dagen då soffan inte varit utbäddad till säng.

Sänglådan är en skild konstruktion som vilar på själva soffans botten och därför har den två egna stödben för att som utdragen hållas uppe. Dessa ben har kunnat placeras alldeles intill soffans framben, eller som på bilden, en bit in mot mitten.

MATERIAL

I planeringen av produkten har alla de olika faserna som funktion, form, material mm. under hela processen gått hand i hand. Vissa har haft större inflytande över de olika

områdena än andra. Materialvalet är något som starkt påverkat besluten om form och ytbehandling och därför har jag valt att behandla detta ämne till näst.

TRÄ

Trä kändes som ett självklart materialval redan från den stunden då tanken av hela arbetet började ta form någonstans bak i huvudet. Allmogesofforna har traditionellt tillverkats i trä och dessutom är detta ett arbete inom utbildningsområdet för trä- och möbelformgivning.

I början av planeringsprocessen bollade jag dock med tankar om att experimentera mera med olika material. Det kunde ha varit intres-

Bild 9. Tomorrows Classics av Jaakko Mäntylä charmade med kombinationen av minimalistiskt utseende och den kvistiga furun.

sant att tillverka soffan i betong eller beklä den helt i läder. Att kombinera två olika material, till exempel trä och metall kunde också varit spännande.

Allt med att arbetets "ideologi" växte fram, det äkta och enkla, föll materialvalet ändå allt naturligare mot trä. I trendspaningar för detta år, 2013, fanns ord som närproducerat, ursprung, naturligt och lokalt nämnda. Vad passar då inte bättre in på dessa än trä? Speciellt då vi bor i ett land som består till ca 72 procent av träd (*Enkama 2003*) och vars befolkning fått sitt levebröd från skogsbruket och dess sidoprodukter sedan en lång tid tillbaka.

FURU

På basen av övan nämnda valde jag att tillverka min produkt i ett inhemsk träslag. Björk är det träslag som använts väldigt mycket i Finländsk möbelformgivning, ta en titt på Arteks sortiment till exempel. Furu har också använts rätt mycket, men de flesta förknippar furun ändå med något gult och fult som lackade halvklumpiga möbler från sjuttioalet. Idag kan man ändå se en förändring i attityderna mot furun. På Habitare 2013 fastnade jag för Jaakko Mäntyläs stolar i furu, "Tomorrow's classics", på Trash Design avdelningen där

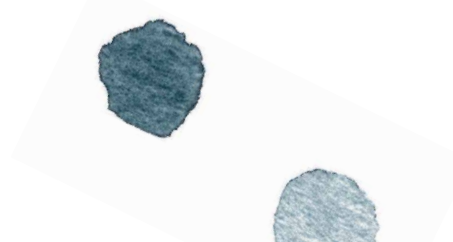
alla produkter var tillverkade av material från den nermonterade WDC-paviljongen (World Design Capital Helsinki Pavillion). Vad jag fascinerades av var stolarnas ytterst minimalistiska utseende i kombination med den kvistiga obehandlade furun.

En annan intressant produkt eller produktserie i furu är serien RAW för Muuto av den svenska designern Jens Fager. "Furu är starkt men ändå mjukt och lätt att handskas med. Det var en av anledningarna till att jag valde just det materialet. Men självklart handlade det också om att jag ville göra något nytt av Sveriges mest utskällda träslag", säger Jens Fager. (*enligt Kvint 2009*)

Serien består av tre produkter, en karmstol, ett sidobord och en ljusstake som sågats ut med bandsåg och på det sättet har en grov och väldigt intressant ytstruktur.

Inredningsarkitekten och möbelformgivaren Daniel Franzén som jobbat mycket med furu säger att "Furu är levande med sin kvistighet, man ser att det var ett träd från början. Det gillar jag" (*enligt Kvint 2009*).

Just detta, att man på furun kan se att det verkligen varit ett träd fick mig att vilja använd

FURUNS
STARKA
ÅDRING FÅR
ÄVEN DEN
DUMMASTE
ATT INSE ATT
DET ÄR
RIKTIGT TRÄ

Bild 10. Som barn skrattade jag åt historier om stadsbarn som trodde att mjölken kom från butikens kylavdelning. Med materialvalet i min produkt vill jag idag påminna om vad som är äkta och att materialet har ett ursprung, något som lätt kan glömmas bort i en värld där valnötsslaminat växer i pafflådor på IKEAs självbetjäningsslager.

det i mitt arbete. I strävan efter att skapa en produkt som framhäver det äkta och enkla kändes furu som det självklara materialet och dessutom fanns det nämnt i Svenska moderådets inredningsguide som trendträslag för 2013 och 2014 (*Klint 2013, s.78*).

Samtidigt kommer de ekologiska aspekterna med. Vi har furu i Finland och behöver inte skeppa hit det från någon regnskog från andra sidan jordklotet. Därmed blir även transporttäckorna för materialet är rätt små då det finns sågar runt om i landet. Just dessa ekologiska aspekter samt intresset för inhemska material och lokal produktion kan vara en orsak till att furun ökat i popularitet och nu syns i designsammanhang allt mer (*Kvint 2009*).

Bild 11. Produkterna i serien RAW för Muuto av Jens Fager är handsågade med bandsåg och målade för att framhäva den grova ytstrukturen.

MÅTTSÄTTNING

I måttsättningen av soffan har jag studerat gamla allmogesoffor och deras mått. Jag har använt mig av måtten på tre stycken soffor som grund för arbetet. Detta för att överföra samma stämning till min möbel genom att behålla liknande proportioner som i de gamla sofforna.

Eftersom soffans främsta funktion är att samla ihop människor för att umgås är köket ett sannolikt placeringsalternativ för möbeln. Det är något magiskt med kök som får människor att samla sig där. Om du någon gång varit på en hemmafest kan jag slå vad om att du i något skede av kvällen hittat majoriteten av gästerna samlade i köket, oavsett hur liten kokvrå det varit frågan om.

I djupet av möbeln har jag valt att hålla mig till 60 centimeter. Ett mått som är standard för köksinredningar och därmed göra det lätt att till exempel placera soffan i linje med den fasta inredningen. Måttet på 60 centimeter avviker dessutom inte särskilt mycket från 57–65 cm

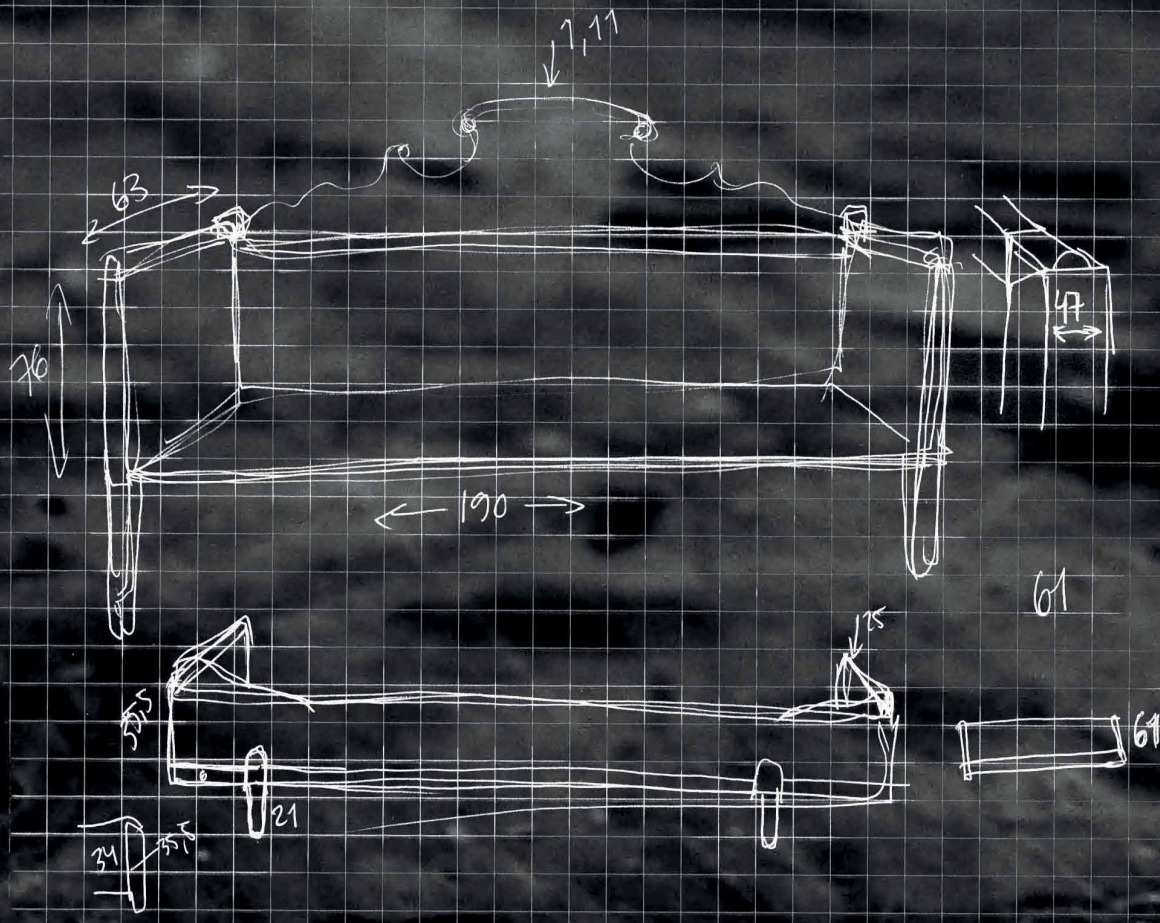
som de gamla sofforna varit i djup.

Utgående från dessa riktlinjer började jag rita upp enkla figurer med lite varierande mått och proportioner på papper. Av dessa valde jag den som tilltalade mig estetiskt mest och fortsatte med att bygga upp en 1:1 mockup modell i paff. Av denna modell framgick dimensioner och proportioner klart och tydligt även om det var frågan om en ytterst förenklad modell.

Då de grundläggande måtten var bestämda fortsatte jag med att i trä pröva olika mått för noggrannare detaljer. Jag har jämfört olika tjocklekar på lister och sidornas material, på locket och ryggstödet. Att helt enkelt ta tag i en träbit och placera den mot en annan för att se proportionen mellan de två av dem visade sig vara den effektivaste metoden att grunda belut på.

Bild 12. Anteckningar över mått på gamla allmogesoffor som är i dagligt bruk.

1010815

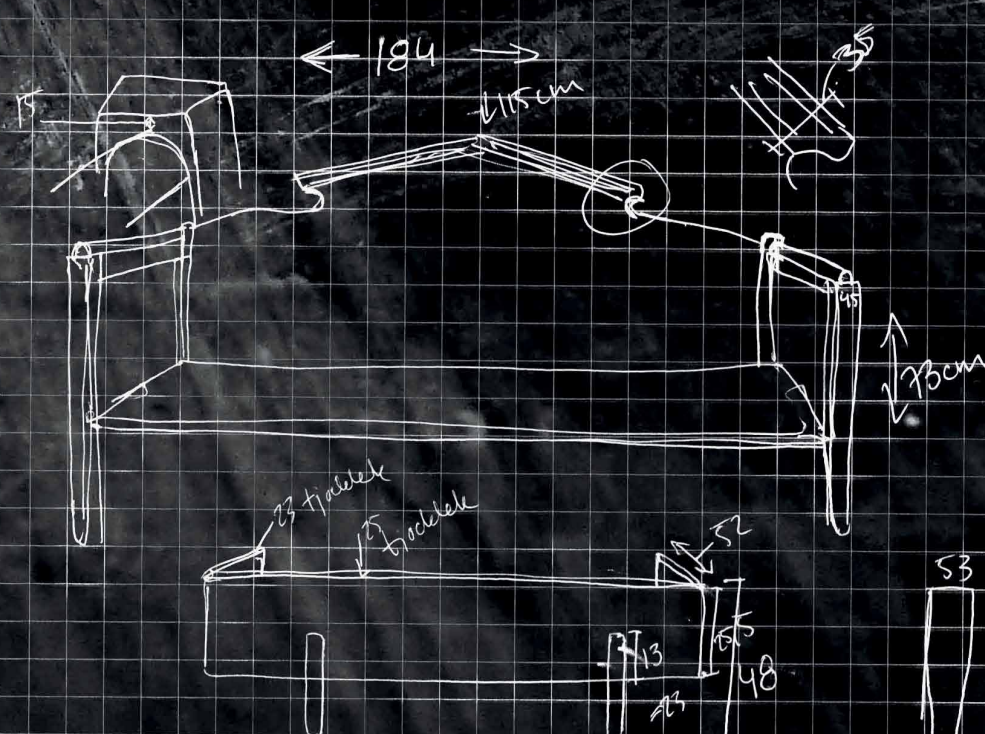
PÅSE MED FJÄDRAR

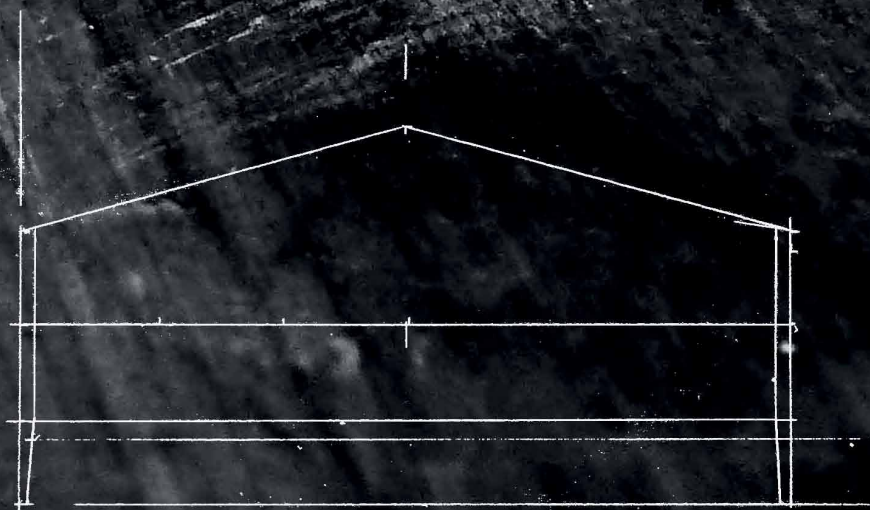
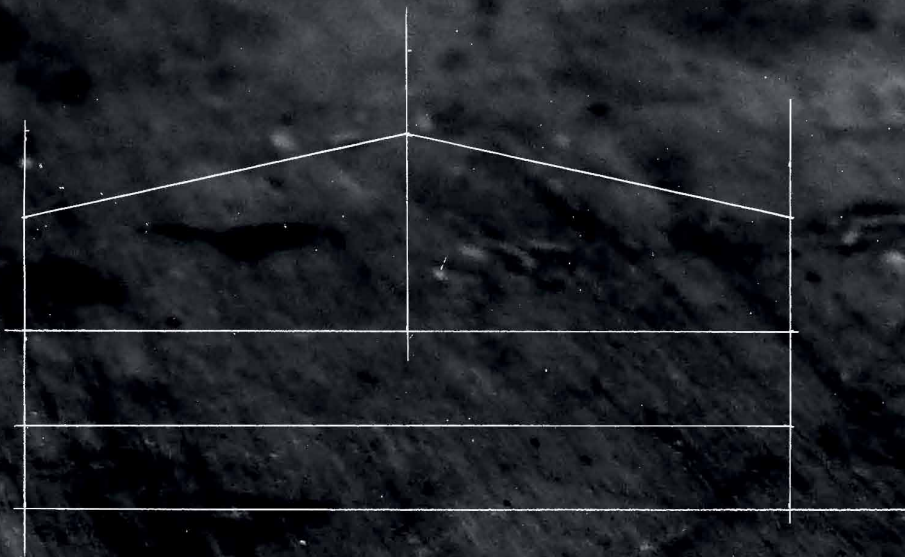
lädans inre mått 170cm

(EVA)

-österskär

(kåssoffan 185cm lång)

L Ä N G D E N

Längden på sofforna jag tidigare mätt varierade mellan 184 cm och 190 cm. Sänglådans inre mått låg som kortast på 170 cm.

Eftersom jag slopat sängfunktionen kändes det inte viktigt att göra soffan så lång som möjligt. Därav använde jag mig av ett yttre mått på 180 cm i de första grova proportions-skisserna. Detta mått skulle lämna den själva sittytan bredare än 170 cm, vilket var måttet på den minsta soffan jag mätt.

R Y G G S T Ö D E T S H Ö J D

Höjden på de gamla soffornas ryggstöd låg på 111 cm och 115 cm. Dessa mått gällde modellerna med utformade ryggstöd. Den tredje soffan jag mätt hade ett rakt ryggstöd med pinnar. Höjden på denna var 93 cm.

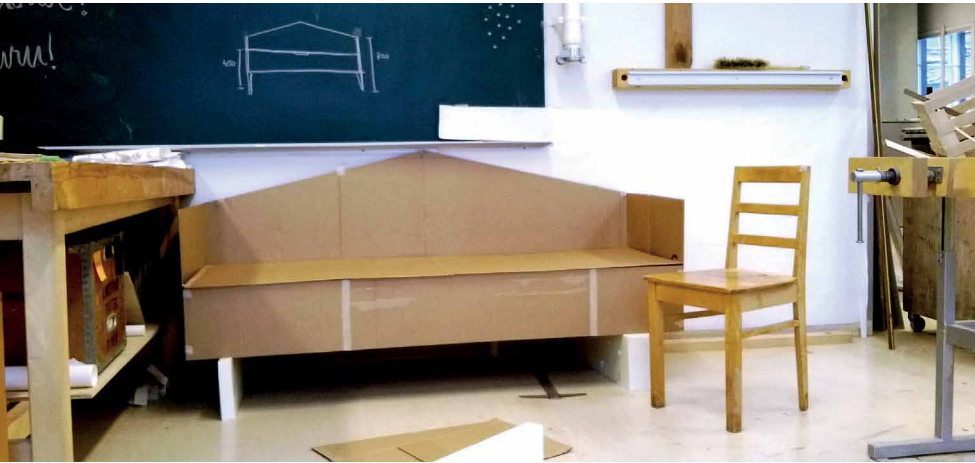
På den översta skissen ritade jag ryggstödet 110 cm högt, en aning lägre än referensmåtten eftersom längden även var kortare. Resultatet blev ett väldigt massivt ryggstöd, vilket ledde till att jag i följande skiss kallt sänkte måttet till 90 cm. Detta gav ett betydligt behagligare och lättare utseende åt produkten.

S I T T H Ö J D E N O C H S I D O R N A

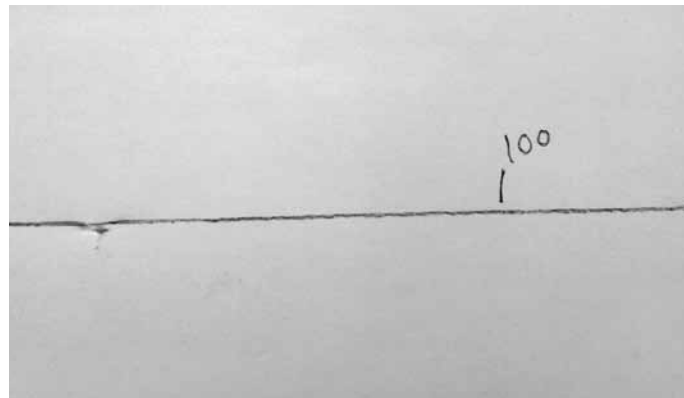
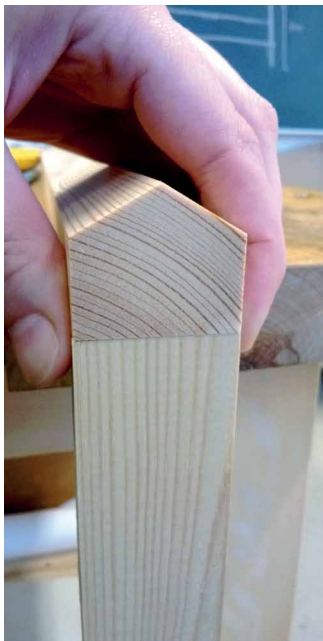
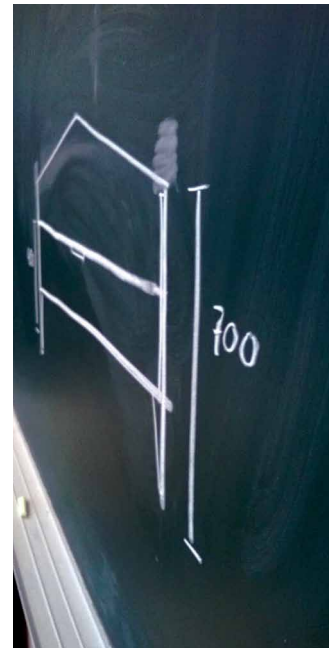
Sitthöjden på de gamla sofforna var överraskande hög, upp till 50 cm, då sittmöbler förr ofta var lägre än dagens möbler. Höjden på sidorna, eller ändorna på sofforna, var 73 cm och 76 cm på modellerna med fast ryggstöd.

Jag valde att sänka sitthöjden rejält för att göra produkten ändamålsenlig för sitt bruk. I skissen ritade jag den på 43 cm. Detta för att soffan inte skulle bli allt för hög ifall man placerade en madrass på locket för bekvämare sittstunder. Sidornas höjd ritade jag på 70 cm eftersom detta var ca 25 cm högre än sittytan och ett liknande förhållande som de gamla sofforna höll.

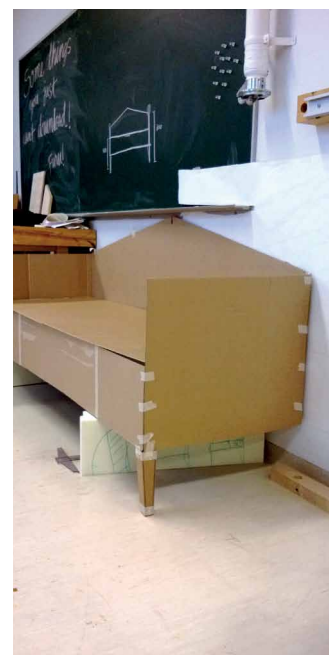
Bild 13. Enkla figurer med varierande mått och proportioner gav ramar att arbeta vidare ifrån.

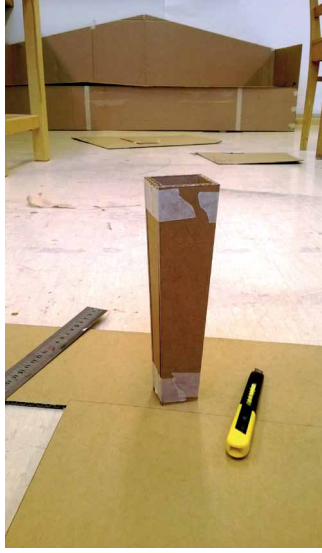

Med hjälp av en mockup modell i paff var det lätt att greppa soffans mått och proportioner.

För att komma fram till "väggarnas" samt listernas tjocklek jämförde jag olika bitar, hur de såg ut samt kändes i handen. Jag kom fram till en bredd på 40 mm, detta skulle ge en tillräckligt massiv känsla och vara effektiv ur en materialåtgångs vinkel.

För benens form gjorde jag snabba modeller i papp men de slutliga dimensionerna prövade jag ut med riktiga träbitar.

Bild 14. Kollage över planeringen.

FORM

Formen och utseendet på möbelen har påverkats av tidigare i arbetet behandlade aspekter som funktion, måttsättning och materialval. Förutom dessa faktorer har jag velat uttrycka mig själv som designer och framföra min designestetik i produkten. Måtsättningen med arbetet har varit att formge en möbel som är nutida men samtidigt andas den stämning de gamla allmogesofforna bär.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

I början kändes det rätt svårt att få ner något på papper över huvud taget. Jag hade en vision över vad jag visuellt var ute efter men samtidigt en ännu starkare bild, rättare sagt tiotals bilder, över gamla soffor och deras utseende som spökade i tankarna. Det blev alltså klart från början att ett tillvägagångssätt där jag först

skulle skissa och sedan fortsätta med mockups och måttsättning inte skulle fungera ifall jag ville göra något annat än en kopia på något jag redan sett.

Vad som däremot kom att fungera var att med hjälp av funktioner, måttsättning och materialval skapa ramar att arbeta vidare ifrån. När den slutliga formen på produkten uppkom, kändes den nästan självklar. Vägen till den slutliga formen var ändå rätt lång, men samtidigt nödvändig för att ge ett önskat slutresultat.

Vägen till slutresultatet kommer jag att presentera i detta kapitel med hjälp av skisser och bilder för att på ett möjligast tydligt vis illustrera processen från flummig tanke till genomförbar ritning.

Övre och nedre listerna håller sidobiten och frambenet på plats.

Utragslådan är en egen konstruktion och vilar på bottnet som är fastsatt i ryggstödet och sidorna.

Fantasifullt utformade
dekorationer – ofta som
formsvarvade knoppar.

Övre kanten kan vara
utformad på oändligt
många sätt.

1. KONSTRUKTION

Bakbenen binder
samman ryggsätet
och sidorna.

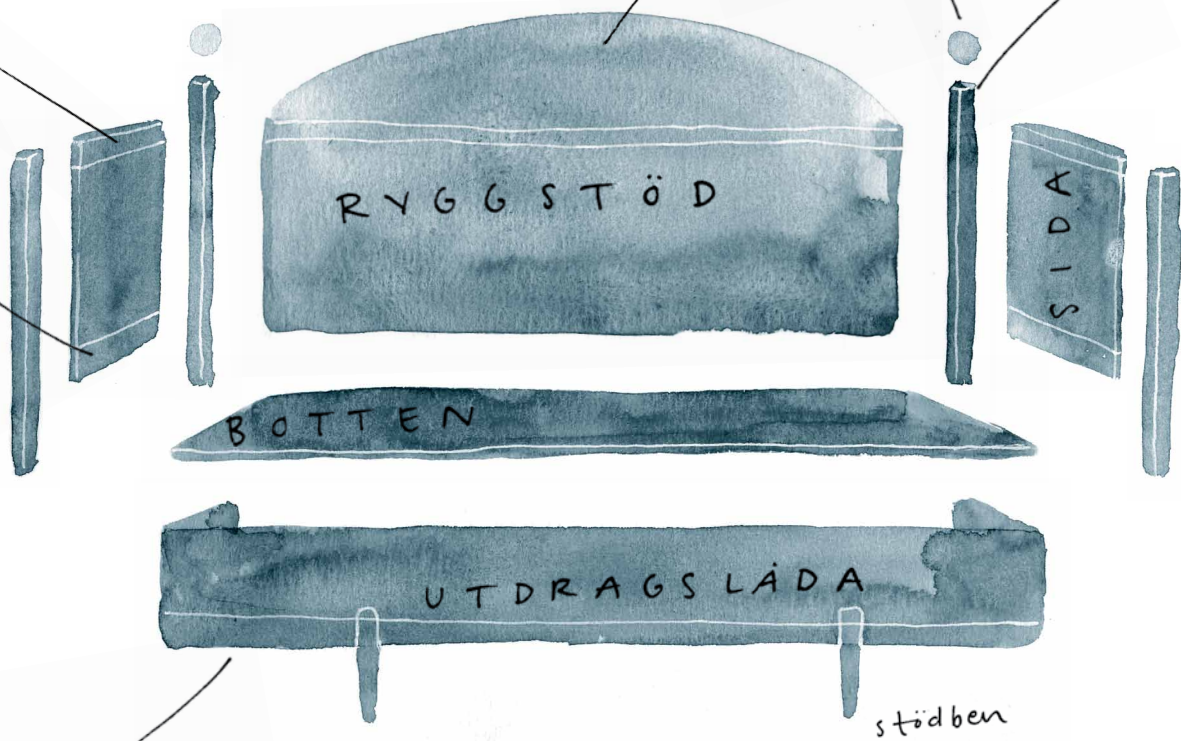

Bild 15. Element i en allmogesoffas konstruktion.

Samtidigt som jag tagit mått på de gamla allmogesofforna har jag studerat deras konstruktion. Denna information har jag haft som stöd i planeringen av min produkt.

2 . R Y G G S T Ö D E T

Ryggstödet är det mest dominerande elementet i soffan och dess form sätter andan för hela möbeln. Det kan vara rikligt utsmyckat med sniderier och dekorationsmålningar samt sågat i de fantasifullaste formerna eller minimalistiskt sågat i en båge med en enkel dekorationslist ovan på. Just därför, att ryggstödet form sätter en stark prägel på hela möbeln, kändes det samtidigt svårt som väldigt fascinerande att ta i tu med utformandet av ryggstödet.

Jag inledde med att skissa olika former och förslag men insåg väldigt snabbt att det jag fick ner på papper bara var kopior av soffor jag tidigare sett. Dessutom varierade dessa former inte skärskilt mycket från varandra och de fattades det nya jag var ute efter. För att komma ifrån de bundna mönster handen skapade klippte jag ut silhuetter i färgat papper i stället. Detta resulterade i friare former. Då jag analyserade formerna drogs jag mot de enklare versionerna som inte var så krusidullade, men fortfarande påminde de mig starkt om gamla soffor.

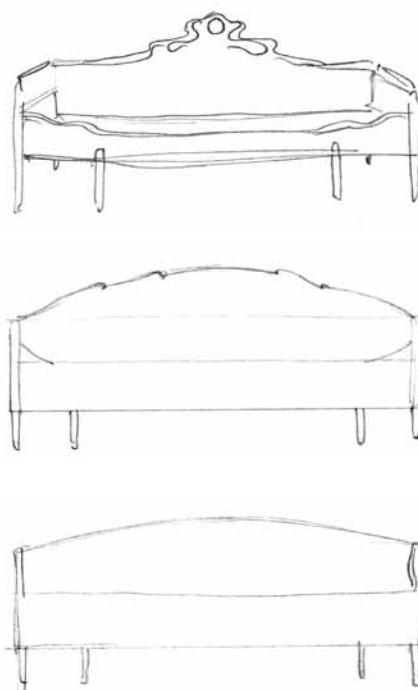

Bild 16. Flera debatter tog plats inom mig gällande formen, skulle den vara överdrivet krusidullad eller ytterst minimalistisk eller något däremellan?

Bild 17. I början av plæringsprocessen experimenterade jag med formen genom att på fri hand klippa ut figurer i papper. Detta för att komma ifrån det bundna mönster handen lätt dras till vid skissering och istället skapa nya och möjligtvis oväntade former.

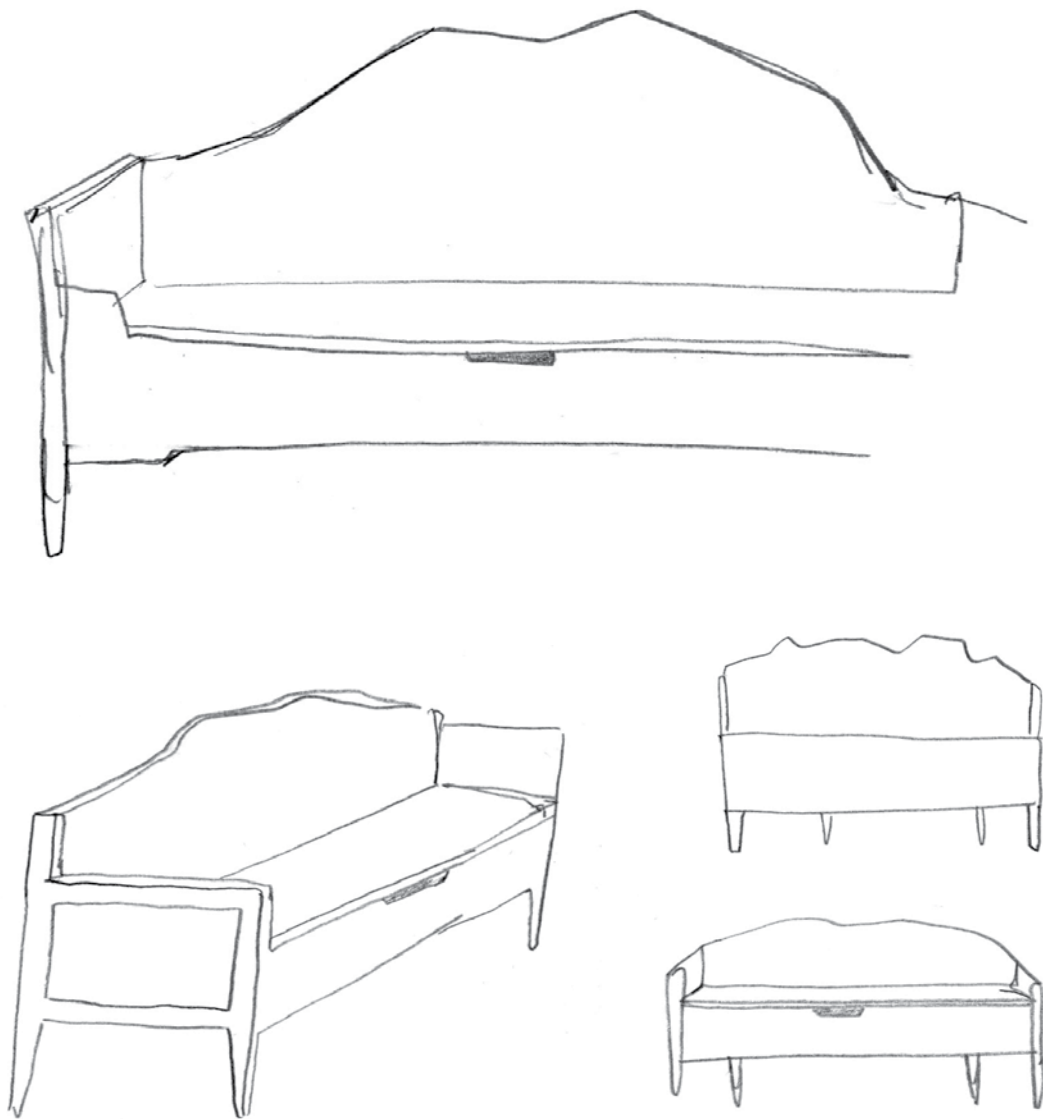

Bild 18. För att experimentera med ett modernare utseende skisserade jag mer geometriska varianter samt assymetriska former. Från dessa utvecklades en ytterst förenklad version som helt enkelt bestod av en låg triangel. Denna form hänvisar dessutom till gamla allmogesoffor vars ryggstöd kunnat ha runda former men högst upp haft en triangelformad gavel (exempel på s. 37-38)

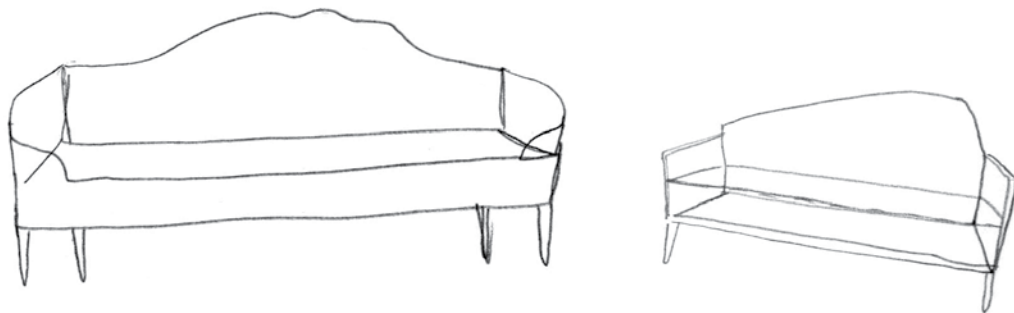

Bild 19. Assymetriska och organiska former.

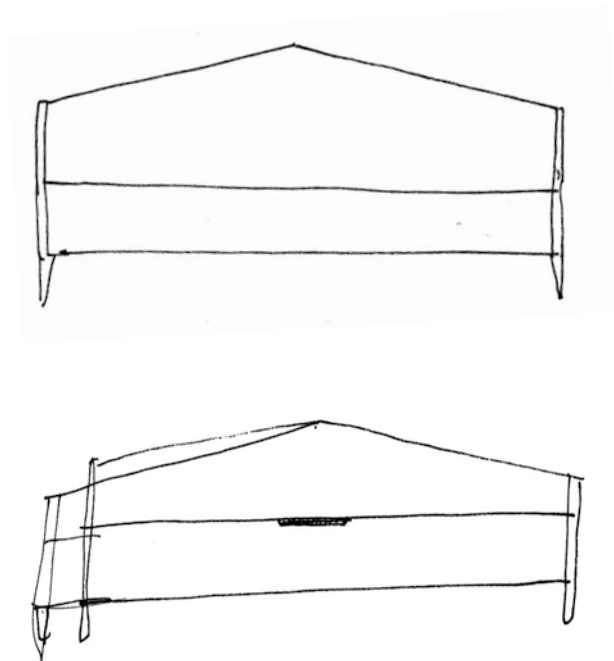
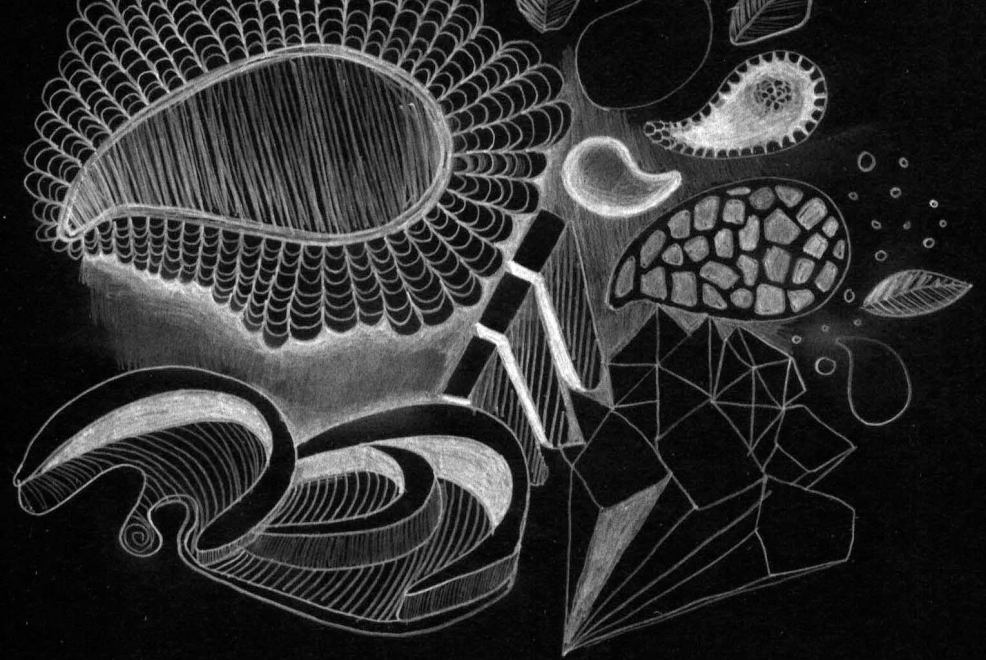

Bild 20. Den långa processen för ryggstödet form ledde till denna modell. Ytterst förenklad men med hänvisning till former som hittas i gamla soffor.

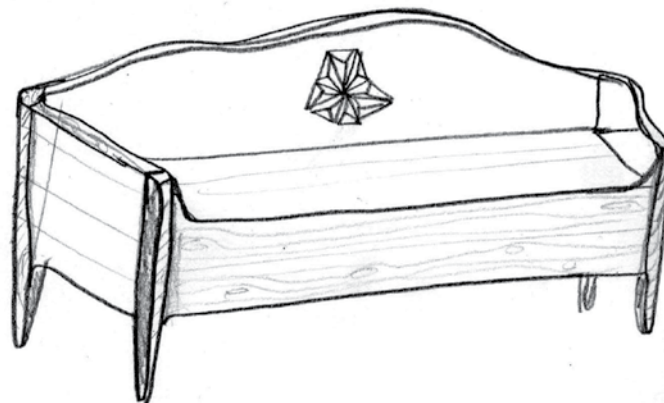
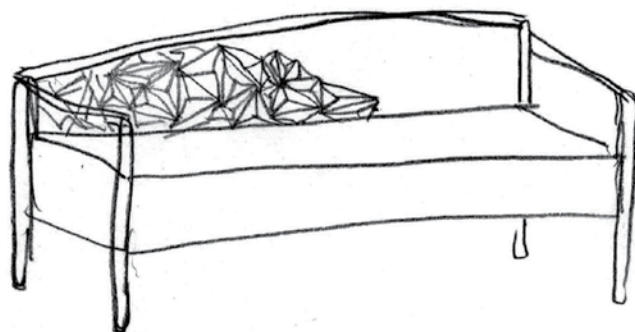
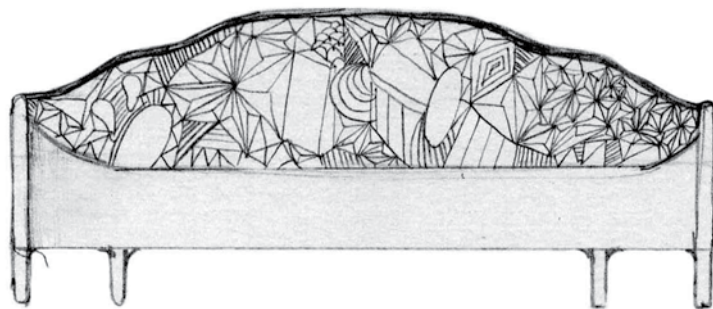

Bild 21. Under planeringens gång bollade jag också med tanken att fylla hela ryggstödet insida med utsnidade mönster vilket nog skulle ha varit väldigt tidskrävande. I min produkt ville jag ta i beaktande de aspekter jag forskat fram tidigare i arbetet för det moderna och kom fram till att jag ville låta materialet stå i fokus och hålla formen och ytan möjligast enkel. Genom att göra så strävade jag även efter att följa wabi sabis principer om enkelhet för att vi skall kunna fokusera på det som på riktigt är viktigt för oss.

3. SIDORNA

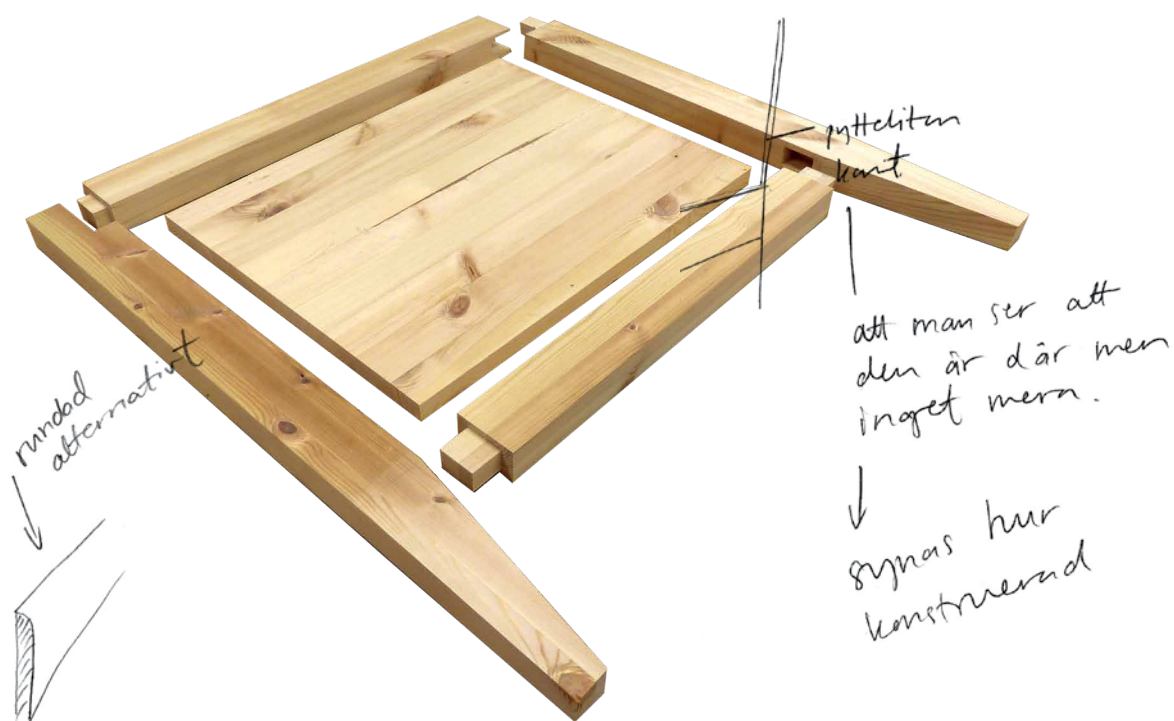

Bild 22 - Sidans konstruktion. Sidan eller armstödet består av fem delar, en skiva i mitten som sitter fast mellan fram- och bakbenen samt övre och nedre sargerna. Alla delar är fullt synliga och genom att variera materialets dimensioner kan man påverka soffans utseende. I planeringen tog jag i beaktande nedre sargens undre kanter, som fick en rejäl rundning för att soffan skulle vara bekvämare att bära och flytta runt.

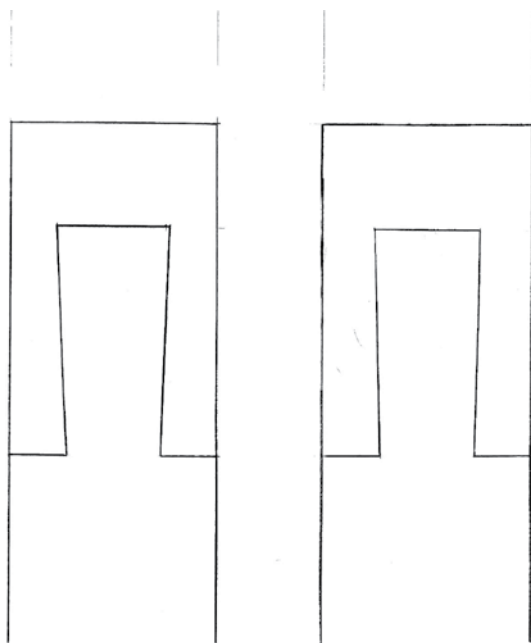

Bild 23. Detaljen ovan är plockad ur en soffa som finns hos min farmor och har fungerat som utgångspunkt och inspirationskälla i mitt arbete. Den slöjdkunskap det krävts för att genomföra något så vackert fascinerade mig och fick mig att vilja ha en likadan fog på min produkt.

Bild 24. Snabba tester på sidoskivans placering. Dessa resulterade i insikten av att ifall man lämnar en kant (bilden till höger) påminner det mycket om traditionella soffor och därmed upplevde jag versionen till vänster, med de jämna kanterna, modernare. Konstruktionen syns även om man inte lämnar en kant tack vare furuns starka ådring.

4 . D E T A L J E R

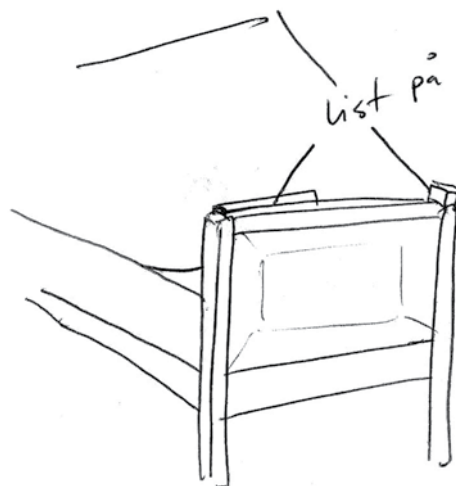
Allmogesofforna har kunnat vara rikligt dekorerade eller mer försiktiga och minimalistiska. Eftersom grundkonstruktionen är väldigt klart definierad har man varierat utseendet genom olika detaljer. Dessa har varit lister som följer soffans övre kant, knoppar ovan på bakbenen samt dekorationer på benen.

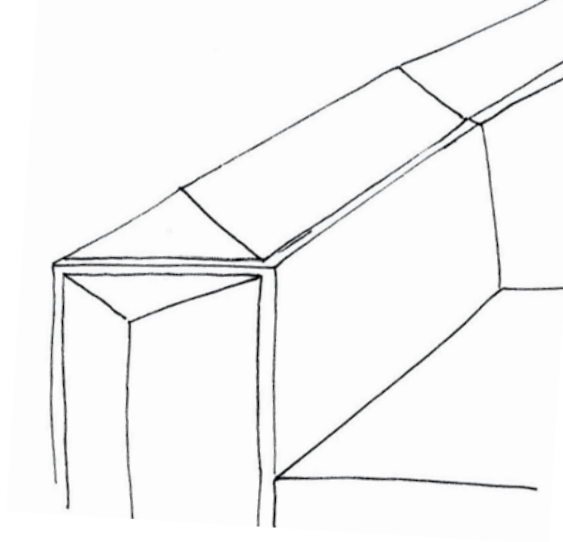
L I S T E R

Profilen på listen som följer sidornas och ryggstödet's övre kant orsakade liknande huvudbry som ryggstödet's form gjort tidigare. Jag skissade en hel del olika varianter men efter att jag kommit fram till ryggstödet's enkla form bestämde jag mig för att upprepa detta i listerna. Jag valde dessutom att såga profilen direkt i den övre listen som höll bak- och frambenen ihop, inte tillföra en list på själva konstruktionen som man ofta ser i gamla soffor. Detta resulterade i ett minimalistiskt men dekorativt utseende som framhäver träets struktur på ett intressant sätt.

B A K B E N E T

Bakbenet som håller ihop ryggstödet och sidorna har ofta stuckit upp en aning och varit prydd av en dekoration av något slag, ofta en formsvarvad knopp. Detta utseende förknippar jag väldigt starkt med det gamla och därför

funderade jag över andra lösningar. Profilen som följde övre kanten erbjöd en intressant lösning där bakbenets hörn skulle slipas ner att möta vinklarna på listerna. Detta bildade en dekorativ detalj, lika som gamla sofforna hade, men på ett sätt som var i samspel med soffans övriga utseende. Väl genomförd skulle denna

lösning dessutom ge ett uttryck av skickligt hantverk, något jag ville att soffan skulle andas.

FRAMKANTEN

Framkanten på min soffa kom att bestå av en bit som var fäst i frambenen och bottnet till

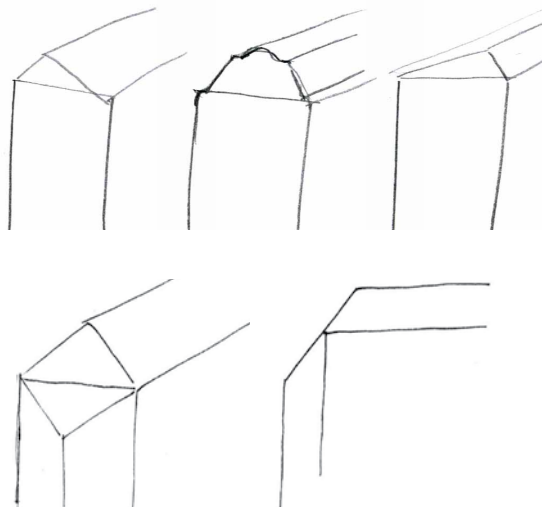
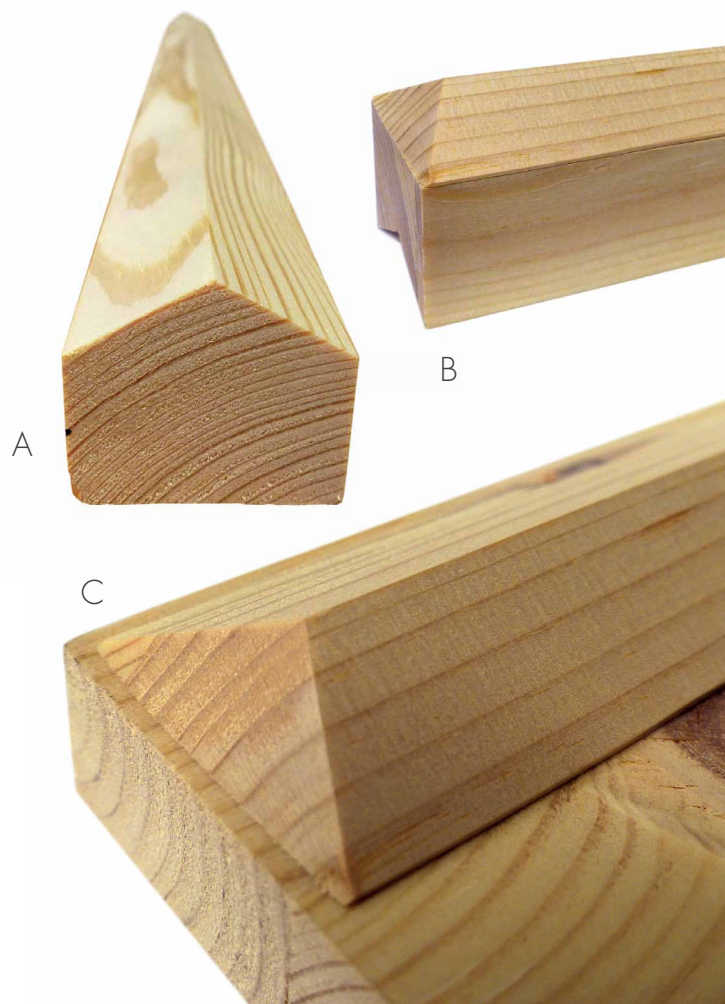
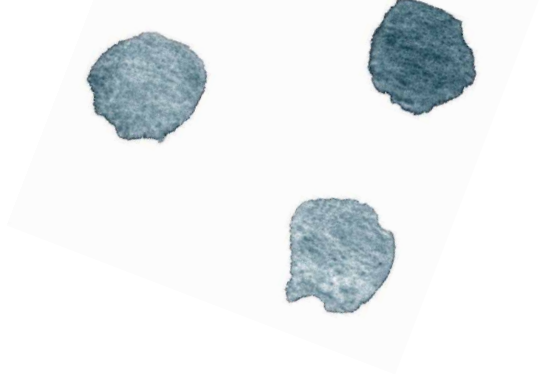

Bild 25.

Ovan: Skisser på olika profiler.

Till höger: Tester med träbitar resulterade i insikten om att en jämn kant (A) såg modernare ut än om man lämnade en liten (C). Med tanke på laxstjärtsfogen som skulle finnas i ändan på denna bit upplevde jag den avsneddade kanten (B) för orolig.

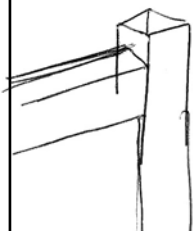
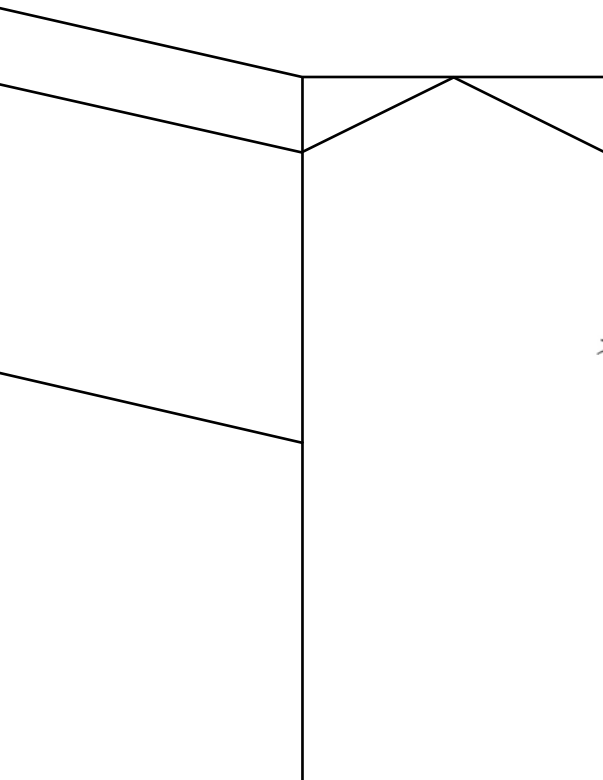

skillnad från utdagslådorna som varit skilda element och enbart vilat mot dessa. För att tillföra denna del något extra skapade jag på undre kanten vinklar som fungerar som dekoration samtidigt som de hänvisar till gamla soffors formsågade kanter i sidorna på frampanelen. Dessa vinklar följer ryggstödets och profil-

listernas formspråk och lättar upp soffan som är massivast i mitten.

Med detaljerna ville jag stöda en genomtänkt helhet som andas minimalistisk stil, hantverkskunskap och låta materialets mönstring skapa intressanta nya detaljer.

Bild 26. Bakhörnets form har inspirerats av sidolisternas profiler. Den är minimalistisk men samtidigt väldigt dekorativ.

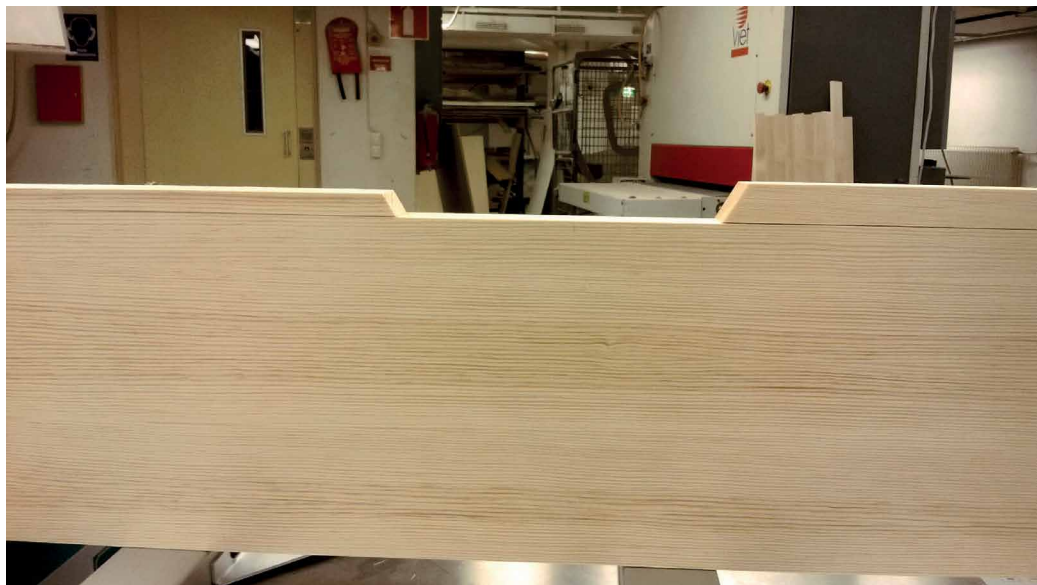
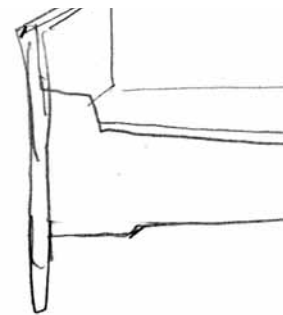
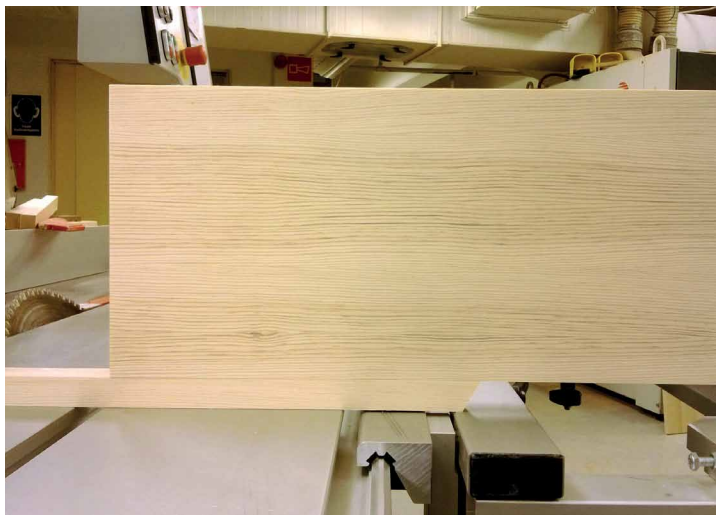

Bild 27. Detaljer på framkanten.

5 . F Ö R V A R I N G

En av de mest fantastiska egenskaperna hos soffan anser jag vara förvaringsutrymmet i själva möbeln. Det är en stor möbel som tar upp mycket plats, men samtidigt erbjuder den nytt utrymme.

Hur kunde man använda utrymmet till godo på bästa sätt var något jag funderade på under processens gång. Ett förslag var att tillföra flyttbara mellanväggar som skulle dela in den stora lådan i mindre fack. Dessa fack skulle göra organiseringen av saker i lådan lättare.

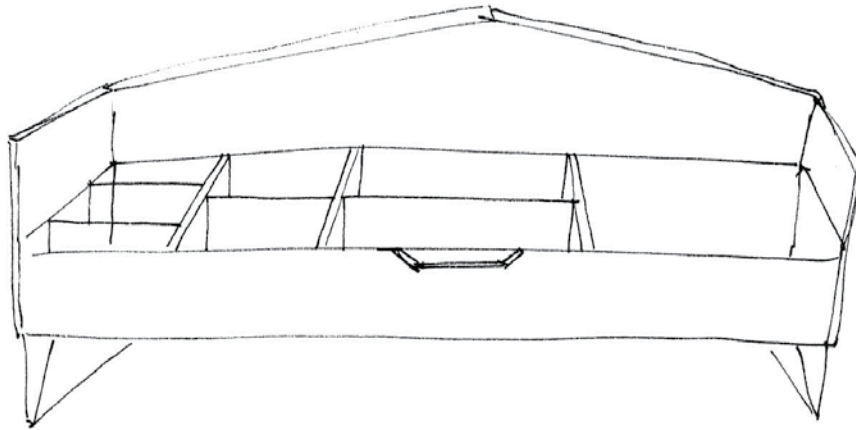
Som alternativ till mellanväggarna planerade jag förvaringslådor med lock. Dessa kunde bestå av några olika storleksvarianter som enkelt kunde pusslas ihop att passa i själva soffan.

Av de två alternativen tilltalade den senare mig mera på grund av att lådorna skulle vara mer mångfunktionella än väggarna. Man kunde använda dem även utanför möbeln och de skulle inte styra användningen av utrymmet i samma grad som mellanväggarna.

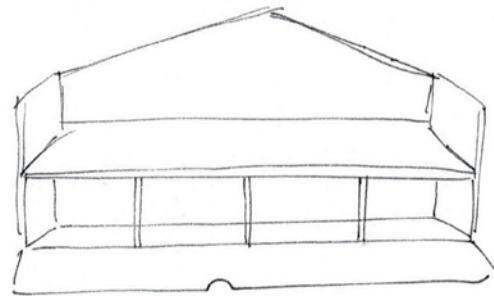
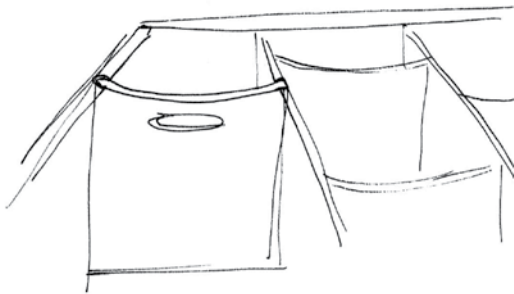
En fråga som dök upp under planeringen av dessa lösningar var ifall de verkligen var nödvändiga? Ville jag styra hur människor kommer att använda sin möbel? Att erbjuda en till produkt som kan jämföras med ett färdigtuggat snabbmatpaket som befriar människorna från att tänka själv över huvudtaget?

Svaret på ovan nämnda frågor är nej. Mitt mål var att skapa en produkt som får användaren att reflektera över viktiga och äkta saker, och då vill jag inte begränsa eller styra någons tankenbanor. Ett annat, mer personligt mål, var att berättiga de lösningar jag gör genom att ställa frågan ifall dessa är gynnsamma för att skapa en bättre framtid och ifall de kan se som verkliga behov.

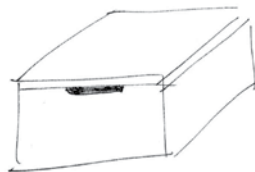
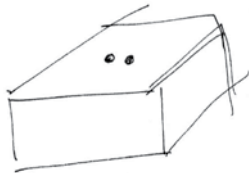
På basen av dessa argumenteringar valde jag att lämna bort båda alternativen och låta användaren själv bestämma hur denne använder utrymmet till godo.

Ett förslag på hur lådan kunde delas in med hjälp av mellanväggar för att göra organiseringen av saker lättare.

En lösning där soffans framkant skulle fungera som lucka för ett lättåtkomligt mindre förvaringsutrymme. Utrymmet bakom detta skulle fortfarande fungera med principen där man lyfter på hela sitsen.

Dessa förvaringslösningar kändes för mig som nya problem, nya behov och mera produkter och därför slopade jag dem i detta skede.

Bild 28. Skisser.

6. LOCKET

Enligt mina erfarenheter finns det två problem gällande allmogesoffors lock:

1. Då man lyfter upp locket måste man med ena handen hela tiden hålla i det för att det inte skall smälla i huvudet på en själv medan man tar ut något ur lådan.

2. När man väl stänger locket får man akta så fingrarna inte mosas mellan det och framkanten.

För att lösa dessa problem har jag funderat över olika tekniska detaljer som kunde göra användningen av locket lättare.

BULA I HUVUDET

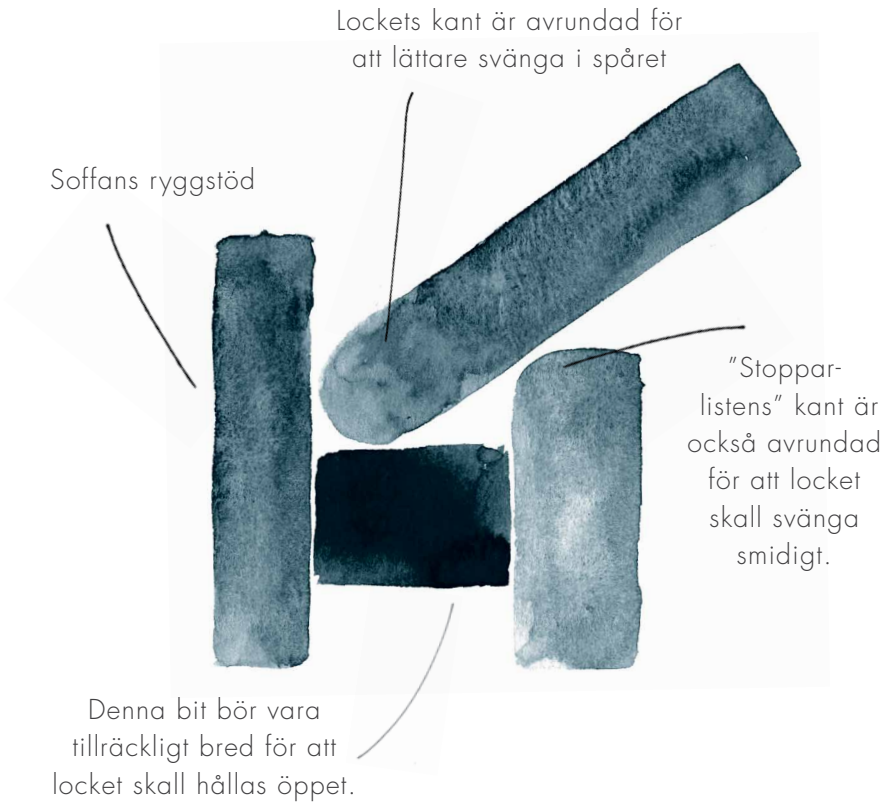
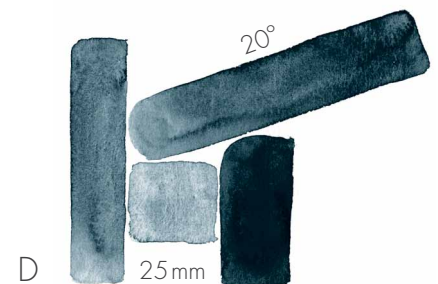
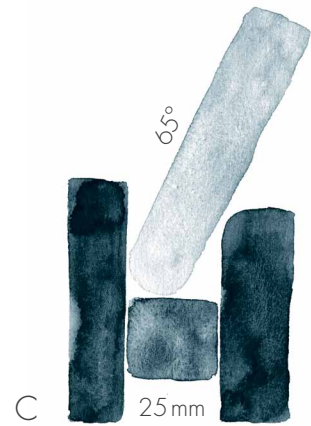
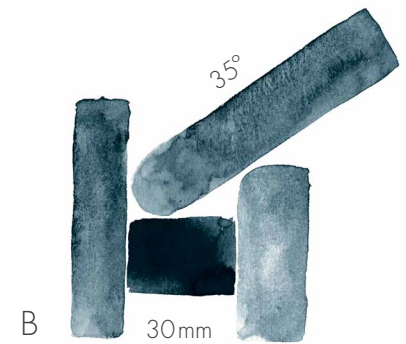
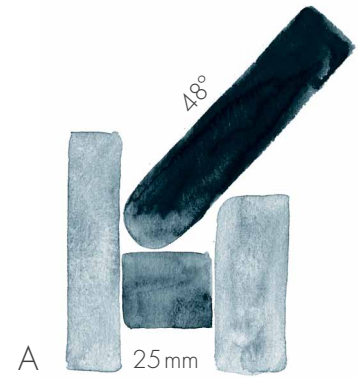
Till det första problemet, att få locket att hållas öppet, utvecklade jag ett spår i den bakre listen som locket vilar på. Detta betyder att då locket öppnas faller dess bakre kant ner i ett spår som

är då pass brett att locket lutar mot ryggstödet. Spårets framkant hindrar locket i sin tur från att glida framåt och därmed hålls locket öppet av sig själv, i en aningen bakåtlutande ställning. Denna lösning utvecklade jag genom att skapa olika breda och djupa spår med lister som jag spände fast med skruvtvingar. På detta sätt gick det lätt att ändra de olika proportionerna.

Djupet på spåret påverkade inte lockets stabilitet då det öppnades. Det var alltså ingen skillnad ifall den främsta biten placerades alldeles där rundningen började eller ett par centimeter nedanför med tanke på funktionen att stoppa locket från att glida iväg. Vad den dock påverkade var smidigheten då locket fälldes ned tillbaka. Då spåret var djupare gav den bättre stöd åt locket än när spåret var litet. Ett för djupt spår gav i sin tur onödigt motstånd och ett slags vridmoment då locket skulle stängas. På basen av dessa tester kom jag fram till att alternativ A var det bästa.

Bild 29. Jag experimenterade med olika breda lister för att hitta den optimala lösningen för att få locket att hållas uppe av sig själv.

MOSADE FINGRAR

För det andra problemet, att alltid behöva trixa och knixa med locket för att inte få fingrarna i mellan, skapade jag helt enkelt en öppning i framkanten på soffan där fingrarna fick plats. Visst får man vara en ordentlig klåpare för att

verkligen skada fingrarna under locket men om problemet går att lösa med ett enkelt hål ser jag inget hinder för att göra det. Dessutom skapar öppningen en intressant visuell detalj och underlättar även lyftandet av locket.

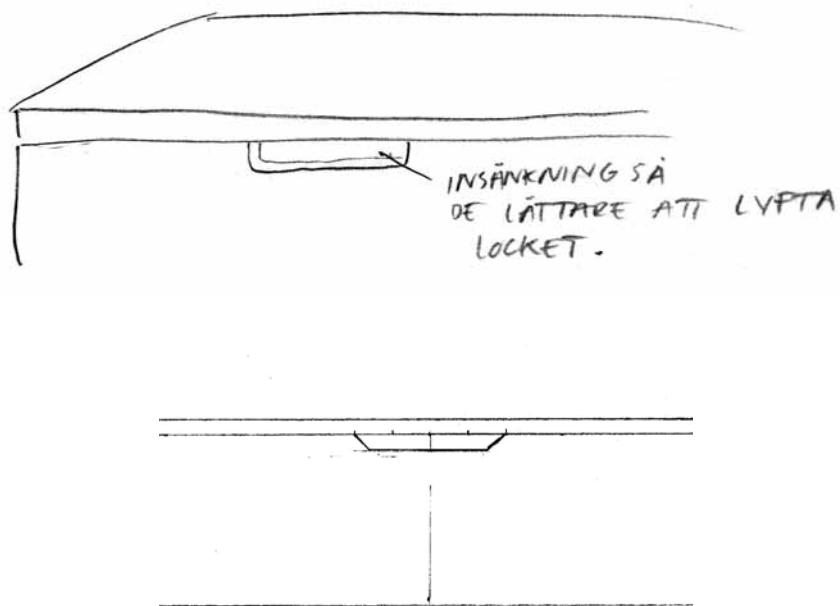

Bild 30. Formen på hålet följer proportionerna i detaljerna på framkantens nedre kant.

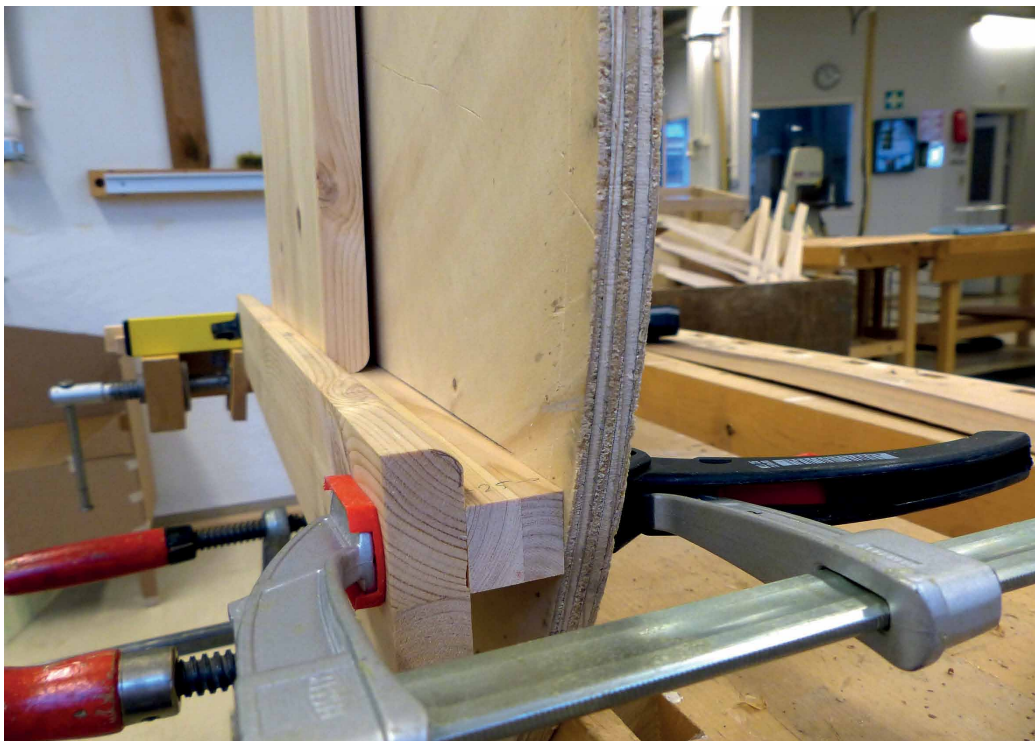

Bild 31. Tester på lockets funktion.

HELHETEN

Planeringsprocessen har innehållit många faser och efter att noggrant ha funderat ut de olika detaljerna känns det bra att börja med tillverkningen. Då jag inledde planeringen skrev jag att känslan varit viktig i processen. De olika lösningarna, både estetiska och tekniska, har jag kommit fram till med hjälp av konkreta tester, men resultaten av dessa har även behövt kännas bra för att gå vidare.

Bilderna till höger sammanfattar resultatet av planeringsprocessen, en modern möbel med historiska influenser. Funktioner och praktiska egenskaper har beaktats i lockets formgivning och sidornas avrundade nedre kanter. Konstruktionsmässigt har utdragslådan och stödbenen slopats och ersatts med en fast frampanel. Denna har fått dekorationer som stöder resten av möbelns minimalistiska utseende. Med några synliga fogar har jag dessutom velat skapa en känsla av välgjort hantverk, en produkt som andas kvalitet och identitet.

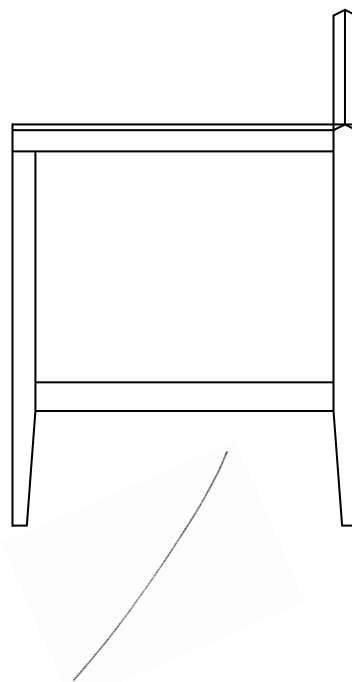

Bild 32. Avrundad kant för att den tunga träsoffan skall vara lite bekvämare att bära.

Detaljer som skapar intressanta visuella element.

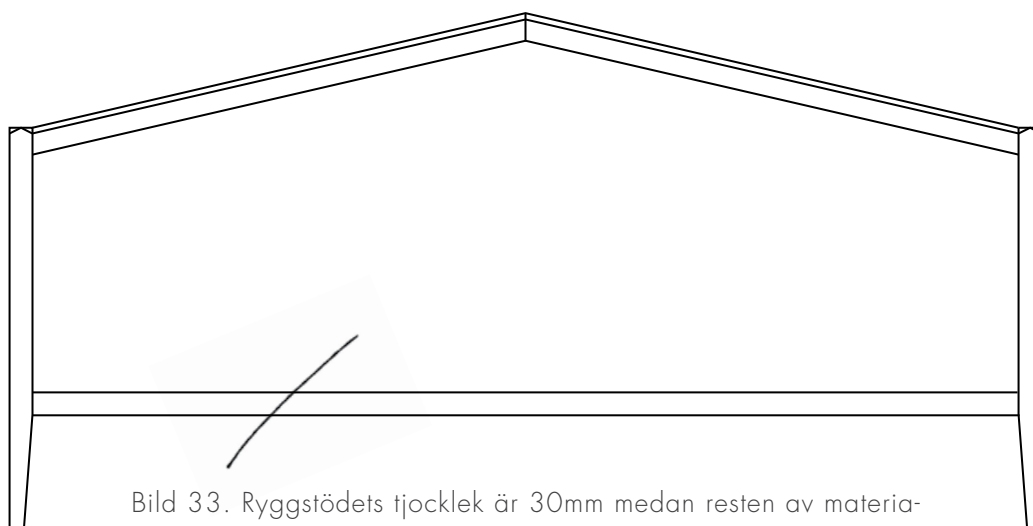
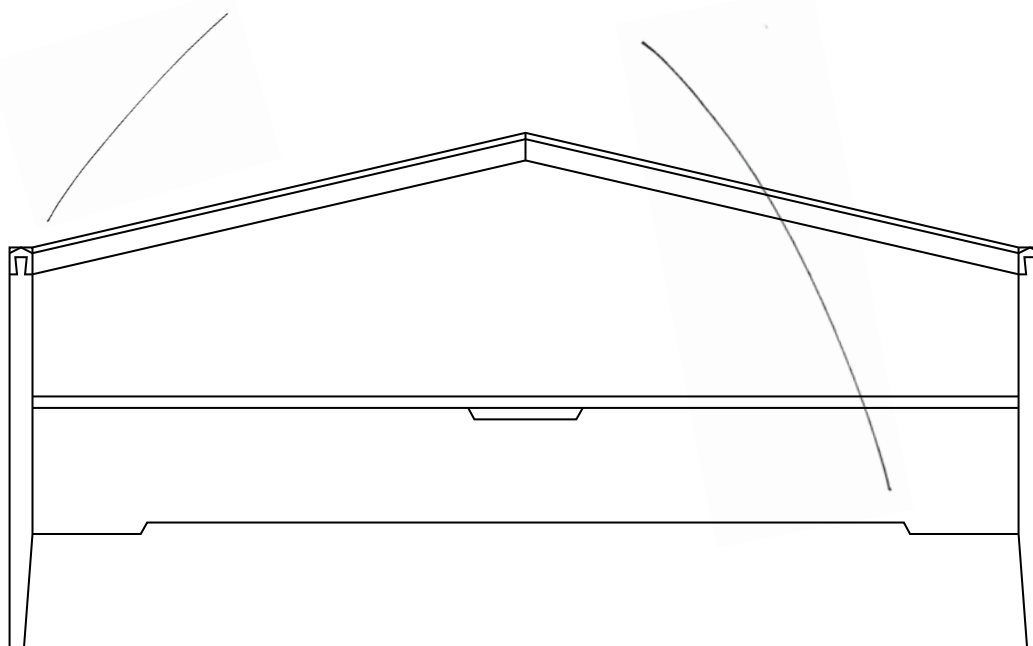

Bild 33. Ryggstödet tjocklek är 30mm medan resten av materialet är 40mm, detta för att minska på soffans vikt. Detta leder till en 10 mm hög ram som omringar ryggstödet och hänvisar till det som är bakom, historien och det förflutna då sofforna haft rammar lite här och där medan min moderna soffor i övrigt är jämn.

TILLVERKNING

-från plankor till produkt

SPIKAR
↓ ↓

Använd
skydds-
glasögon

TILLVERKNING

–från plankor till produkt

Innan jag ens hade ett tema för mitt examensarbete visste jag att det skulle innefatta något som jag själv tillverkade. Jag har alltid gillat att hantverka och uppskattat välgjort och omsorgsfullt hantverk.

Att hantverka kräver koncentration, men genom övning kan man lära sig att t.ex. följa med en film samtidigt som man sticker strumpor. Jag upplever det koncentrerade tillstånd hantverkandet kräver väldigt meditativt, att totalt ägna sig åt något och slukas upp av det så resten försvinner. Jag ser dessutom flera paralleller mellan hantverkandet och meditation och att de två stöder varandra.

Under tillverkningsprocessen av den moderna allmogesoffan hade jag i verkstaden en täljpinne. Detta var en pinne som jag utan att planera eller fundera desto mer täljde hack och mönster i under stunder då det kändes att jag kört fast med arbetet eller annars behövde en paus. Det var väldigt befriande att skapa i farten och att genast se slutresultatet. Dessutom fick det

mig i ett mer meditativt tillstånd än jag ännu någonsin kunnat åstadkomma med att faktiskt sitta ner och meditera.

En av de bästa stunderna i tillverkningen av något är enligt mig då man börjar se slutresultatet, eller en del av det. I detta projekt kom denna stund då jag placerade ihop sidornas bitar på bordet och såg hur de passade ihop. Detta skapade en känsla av glädje över att det såg välgjort ut och så som jag tänkt mig.

Under tillverkningen av soffan lärde jag mig en hel del nya saker. Att tillverka laxstjärtar, fogen framtill på soffan, med en väldigt "hantverkande" metod. En fysiskt stor produkt krävde även lite mer tankearbete då det plötsligt inte gick att ensam lyfta en bit upp på cirkelbordet. Dessutom blev jag säkrare med de olika maskinerna och kom över min rädsla för överfräsen. Allt som allt fick tillverkningen av denna produkt mitt intresse för trä att öka exponentiellt. På följande sidor har jag samlat bilder från tillverkningens olika faser.

Bild 34. Tillverkning.

Bild 35. Täljpinnen.

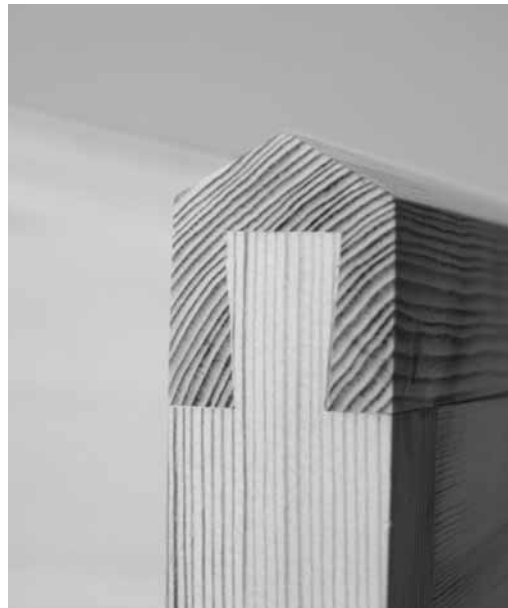
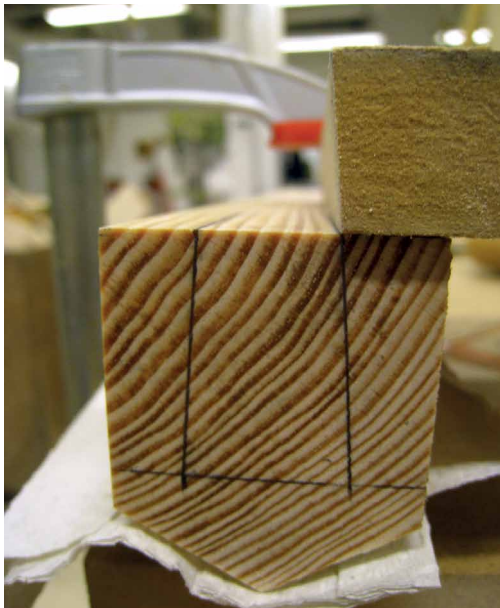
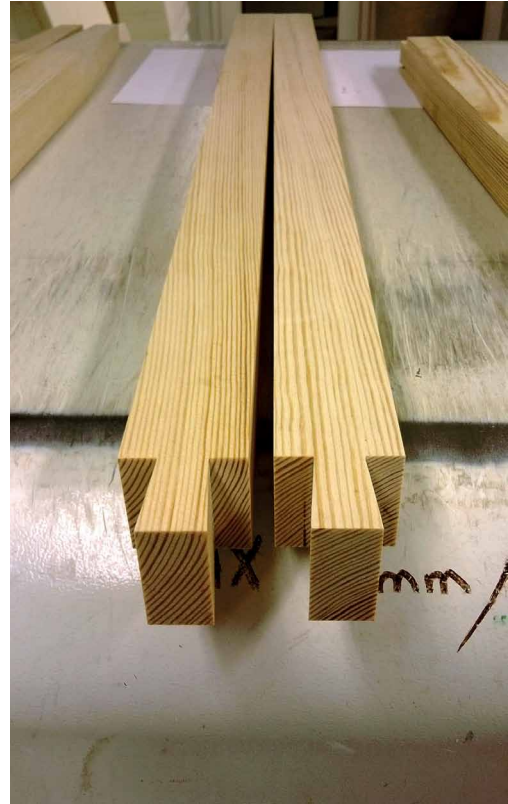
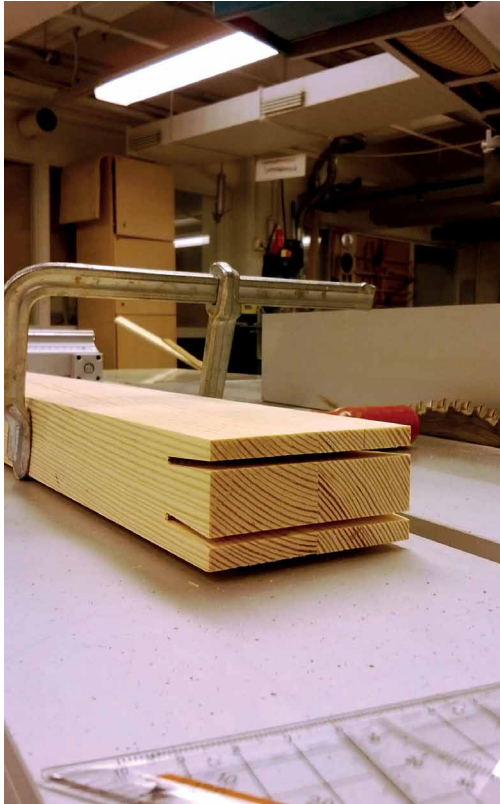

Bild 36. Tillverkingen av laxstärta var småpetigt och koncentrationskrävande, något jag gillar.

LAXSTJÄRTAR

- ingredienser för succé -

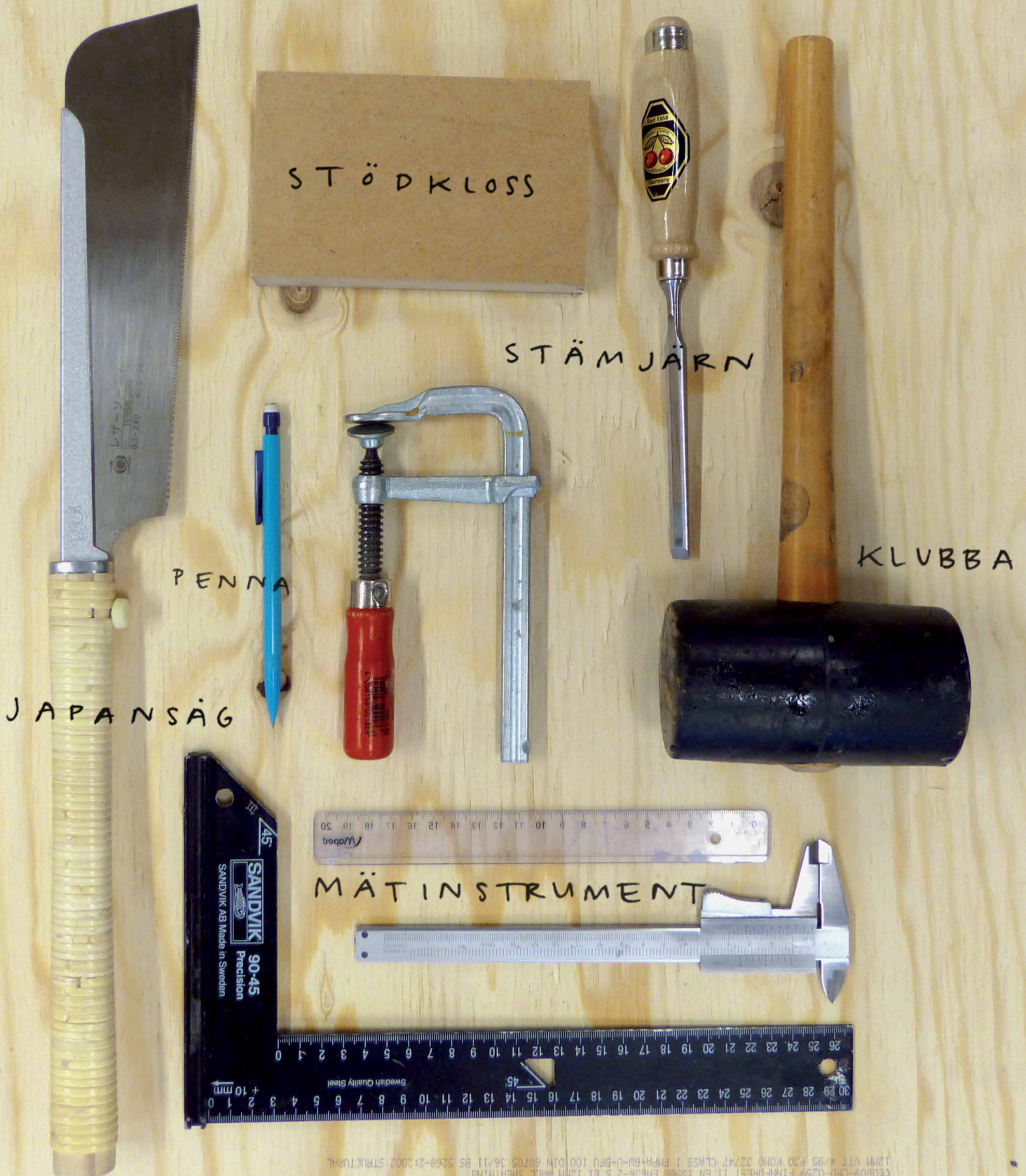

Bild 37. Tillverkning.

LIMNING

- ingredienser för succé -

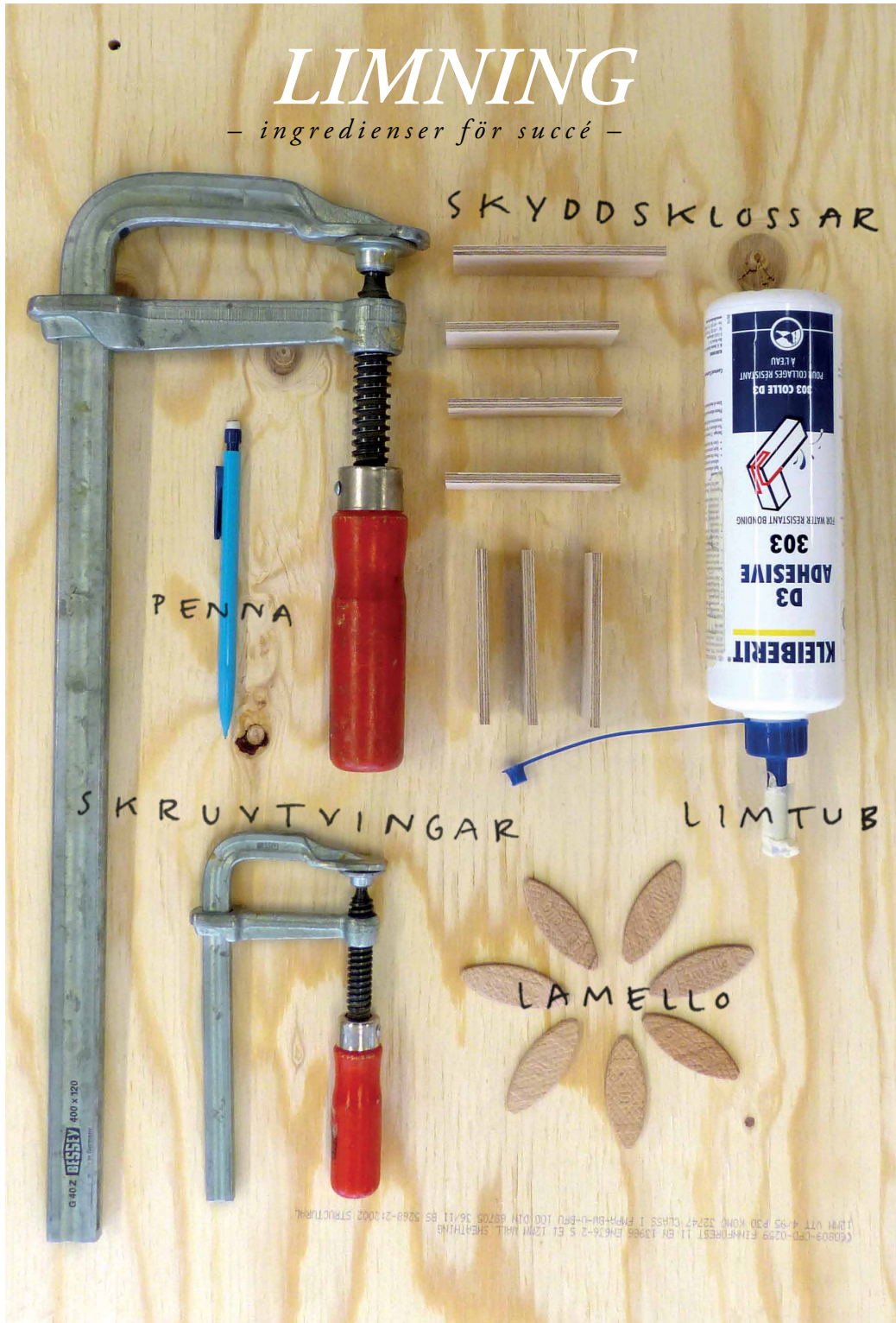

Bild 38. Tillverkning.

Bild 39. Kollage.

YTBEHANDLING

Allmogesofforna har tillverkats av ljusa inhemska träslag och sedan kunnat målas att likna ädla träslag som t.ex. mahogny (*Nokela 1985, s. 132*). Det har funnits många orsaker till att möbler tillverkade i mjuka träslag målats runt om i Norden och en teori är att de ljusa träslagen helt enkelt kännits för vanliga och inte tillräckligt fina. Precis som grekerna målade marmor och engelsmännen sten, har nordborna valt att måla sitt trä. Ytbehandlingen av träet har också haft en funktion att skydda mot smuts och slit och därmed ge en längre livslängd åt materialet. (*Innes & Martin 1996, s. 9-10*)

Att se trä som något bristfälligt som behöver skyddas och ytbehandlas är något Markku Kosonen (2010) behandlar i en artikel med titeln *Ikuisuuden dilemma* (evighetens dilemma). Han skriver om hur vi skolan lär oss om stenåldern, bronsåldern, järnåldern och den atomåldern. Träåldern upplever han som något som funnits innan dessa, mellan dem och som pågår hela tiden. Problemet är att träet förmultnar och därmed kan inte historiker göra forskningar baserat på materialet.

Kosonen ser detta som en orsak till att trä anses som något bristfälligt. Det skall impregneras, målas, skyddas, pressas och överdras för att få

det att hålla lite längre. Längtan efter det eviga speglas i materialen omkring oss. Han skriver om en generation som vuxit upp med tanken att alla märken och skråmor är fel och misstag som bör suddas ut, skrubbas bort.

Han fortsätter med att konstatera att trots detta är människor galna i gamla träföremål, skråmiga som man kan se livets tecken ifrån. Dessa har högt samlarvärde och kostar mer än sitt tillverkningspris. Antika stolar beundras trots att de inte skulle klara moderna stoltester och skulle antagligen i dagens läge utrubriceras som farliga.

Denna artikel fick mig att tänka om på ytbehandlingen. Jag skulle tillverka en produkt i furu och min första tanke var att hur kunde jag hindra det från att gulna? Efter att ha läst denna artikel samt forskat i wabi sabi började mina åsikter ändra. Varför inte låta träet vara naturligt? På det sättet skulle tidens gång, som hjälper oss att uppskatta nuet (*Brown 2007, s.28-29*) synas tydligast i produkten. Den skulle patineras vackert samt andas det äkta och naturliga som jag ville uttrycka med produkten.

Baserat på dessa argumentationer har jag alltså valt att lämna min soffa obehandlad.

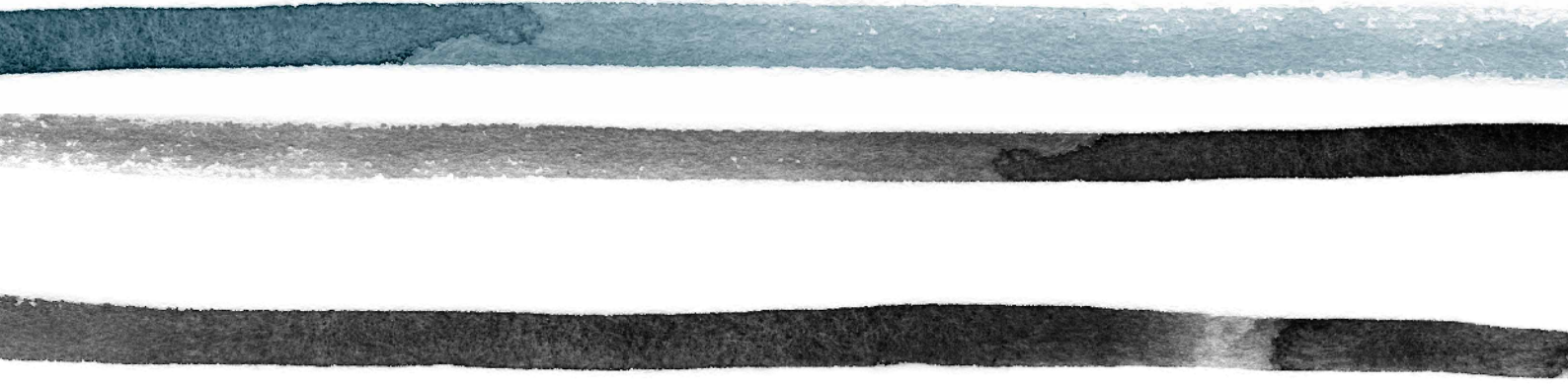

Bild 40. "Puun aika koittaa aina uudelleen"

(Kosonen 2012, s. 11)

AVSLUTNING

RESULTAT

Utgångspunkten för mitt arbete har varit att hitta en teori eller definition som berättigar mig som formgivare att skapa en ny produkt till en värld som redan är till bristningsgränsen full med saker. Jag stötte på ett påstående enligt vilket behov berättigas, kritiseras och ifrågasätts på basen av ett löfte om en bättre framtid (*Pantzar, 2000, s.12*). En bättre framtid definierades genom lycka, att umgås med människor omkring oss är vad som gör oss lyckliga (*Blond 2012*).

Jag hittade alltså redan i ett tidigt skede svar på mitt dilemma och upplever att jag kunnat följa den teori jag fick som svar väldigt bra i planeringen och formgivningen av produkten. En av målsättningarna jag ställt mig var att genomföra en noggrann planeringsprocess som resulterade i en väl genomtänkt produkt som respekterar de gamla allmogesofforna samtidigt som den är modern och tar dagens anda i beaktande.

Jag är själv väldigt nöjd med planeringsprocessen och anser att min slutprodukt verkligen är en modern allmogesoffa. Det moderna byggde jag upp av tre delar där jag i den första granskade trender idag. Från dem har jag hittat inspiration till formen och materialvalen. I den andra delen tog jag en titt på att befinna

mig i nuet och begreppet offline. Dessa teorier stödde den första och gav bekräftelse på former och material. I den tredje delen såg jag på förändringar som sker idag, av vilka många hade med förändrade konsumtionsbeteenden och tankebanor att göra. Dessa stödde tankarna om att umgås och igen även formen och materialvalen med ekologiska och hållbarhetsaspekter.

När jag forskat i allmogesoffor kändes det väldigt bra att inse att dessa soffors utseende tagit inspiration kors och tvärs från olika inredningsstilar och att de kombinerats, förenklats och ändrats att passa beställarens och tillverkarens smak (*Hagelstam & Nevaluoma 2005, s.26*). Detta gav ett lugn att anpassa dagens stilar i en gammal produkt utan att det kändes som hädelse.

Trots den utförliga planeringsprocessen finns det saker i soffan som kunde vidareutvecklas. Den första saken är stödlisten som håller locket uppe. Spåret som listen bildar borde vara bredare än den nu är eftersom träet då det lever ändrar form och böjer sig. Detta resulterar i att lutningen på locket inte blir tillräckligt stor och att locket därmed inte hålls uppe. Detta känns aningen snopet efter allt planeringsarbete. I mina tester använde jag mig av en bit som inte var lika bred som locket, vilket resulterade i att

jag inte kunde förutspå hur den stora skivans böjningar påverkade funktionen.

I en gammal allmogesoffa har jag nyligen sett en lösning där locket hålls uppe med hjälp av en tapp som sitter fast i lockets undre sida och sticks in i ett hål i armstödet. Detta kunde vara en möjlig lösning som eventuellt kunde vara effektivare om man tänker på att soffan skulle tillverkas i större mängder.

Ifall soffan skulle produceras och säljas, något som jag strävar efter, kunde den fås med olika ytbehandlingsalternativ som t.ex. såpa, olja eller trävax. Naturliga alternativ som låter materialet andas och är i riktlinje med teorin om det naturliga. En helt obehandlad möbel i gulnande furu har antagligen inte en alltför stor kundgrupp och även från min sida har det krävts en hel del omtänkande och disciplin för att bara låta soffan vara.

Finns det då en framtid för en möbel av detta slag? Mitt svar är såklart att absolut, visst finns det! Om man tar en titt tillbaka på vad som ledde till att allmogesoffan blev den vanligaste sängmodellen hos oss under hela 1800-talet kan förändringar i snickarnas ställning på landsbygden ses som delorsak. Från och med 1824 fick socknen tillåtelse att ha permanent

bosatta och arbetande skickare (tidigare hade det krävts speciella lov), vilket ledde till en flyttvåg av snickargesäller från städerna till landsbygden. (*Sammallahti & Lehto 2006, s.88*)

Jag ser detta intressant med tanke på dagens trend av uppskattning av snickare och småskalig produktion. Människor skaffar måttbeställda inredningsdetaljer till sina hem och jag ser inget hinder för varför detta inte i framtiden kunde inkludera även möbler. Den moderna allmogesoffan kunde vara något som planerades i samarbete med användare och snickare och vars stilmässiga inspiration kunde hittas från open source databaser.

Valet av produkt, allmogesoffan, stöder tanken om att föra människor samman och erbjuda plats att umgås. Jag upplever att produkten med sin form och materialvalet stöder de teorier om att vara närvarande och njuta av stunden som jag forskat i och som hjälper oss att vara lyckliga. Därmed har jag lyckats skapa en produkt som för sin användare betyder en bättre framtid och på så sätt har jag berättigat mig att skapa ännu en ny produkt.

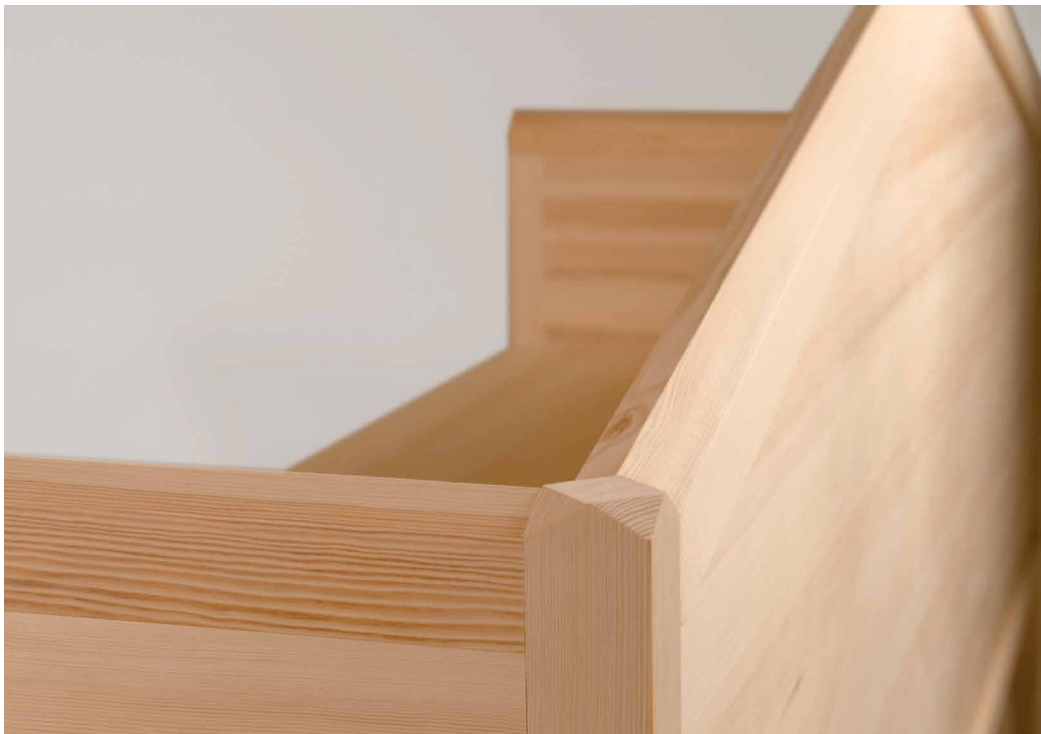

Bild 41,42,43. Resultat.

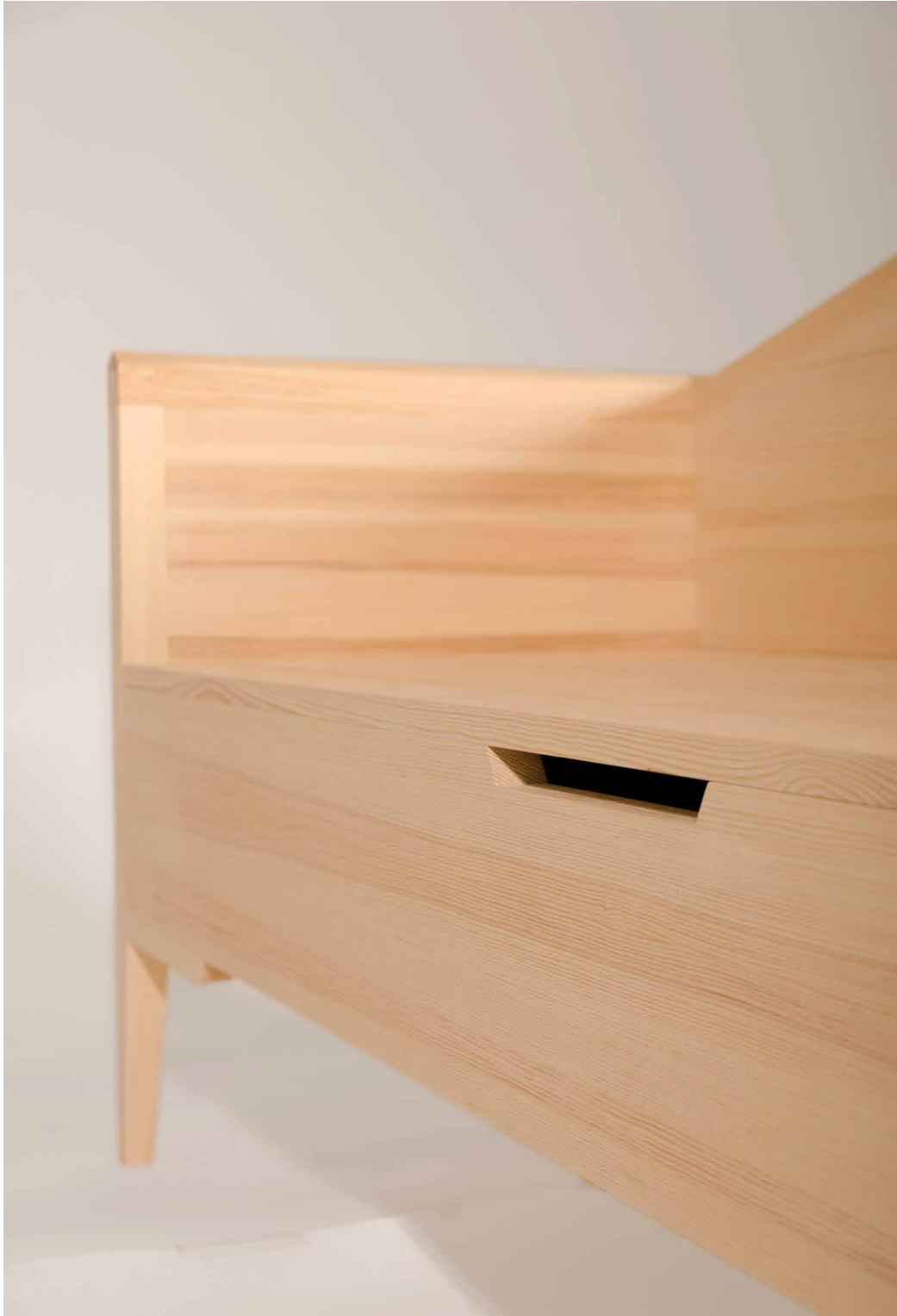

Bild 44,45,46. Resultat.

REFLEKTION

Mitt examensarbete har varit en lång process men främst av allt har den varit väldigt lärorik. En av mina målsättningar för arbetet var att tillämpa de kunskaper jag samlat på mig under dessa studier i en möbelformgivnings- och tillverkningsprocess. Jag känner att jag lyckats med detta bättre än någonsin förr men dessutom har jag lärt mig så otroligt mycket nytt.

Jag känner att jag "hittat" mig själv som formgivare under denna process och därmed uppfyllt ett annat mål, att uttrycka min egna designestetik i produkten. Det handlar kanske mera om en ideologi än ett tydligt formspråk, något som ändras och utvecklas beroende på de behov som behöver fyllas och problem som behöver lösas.

Min fascination för trä som material har skjutit upp i rymden i och med denna process

vilket har lett till att jag efter detta och min examen vill fortsätta arbeta med trä. Som den dagdrömmande idealist jag är skulle jag själv vilja hämta mitt material från skogen med häst och kärra och på det sättet kombinera min livs stora passion, hästarna, med mitt blivande yrke. Den mer rationella delen av mig nöjer sig med att arbeta för hand tills vidare.

Då jag i början av arbetet ställde frågan vad det moderna är hittade jag ett svar som under hela processen fått mig att iaktta och följa med nuet samt förändringar i min omgivning. Ju mera saker jag lagt märke till desto flera nya saker har jag märkt. Jag har utövat meditation för att lära mig att njuta av nuet. Jag har också upplevt den meditativa effekt hantverkande kan ha.

För ett år sedan tittade jag på trendrapporter för år 2013 och som jag sedan anpassade i planeringen av min produkt. När jag nu fick

"Elämän metaforista tutuimpia on tie.
Moni kokee tiellä olemisen
tärkeämmäksi kuin perille pääsyn.
Moni myös on perillä jo, tietämättään.
Tie on hitaita varten, tielle ehtii se
joka osaa jäädä vauhdista."

(Ojanen 2006, s. 140)

tag på trendsplaningar för år 2014 var jag både ivrig och orolig över att läsa vad det stod i dem, hade jag lyckats plocka med de rätta sakerna? Mårten Claesson (*Koskinen 2014, s. 46*) arkitekt och formgivare säger på följande sätt:

"Uudenlainen, käsillättekemiseen perustuva minimalismi näkyy vahvasti. Se ei ole kylmää minimalismia, vaan historiaan sekoitettua käsityöläisyyttä, jossa arvostetaan pieteetillä ja ammattitaidolla tehtyjä asioita. Se on myös hintavaa, mutta laadukasta ja hienoa."

Det vill säga att en nyslags minimalism som baserar sig på att göra för hand syns starkt. Det är inte kall minimalism, utan med historia blandat hantverk där man uppskattar saker gjorda med pietet och yrkesskicklighet. Det är även dyrt, men kvalitativt och fint. Jag tycker själv att jag lyckats plocka ut dessa punkter och anpassa dem i min produkt. Det kändes väldigt

bra att läsa detta och all oro som tidigare funnits då jag tog i tidnigen var som bortblåst. Jag känner mig väldigt nöjd över detta arbete och slutprodukten, i själva verket har jag aldrig varit så nöjd över en produkt jag tillverkat under min utbildning hittills. Det har tagit sin egna tid, men det har varit nödvändigt för att nå slutresultatet och leda mig på rätt väg.

"Vägen är den mest kända metaforen om livet. Många upplever resan och att vara på väg viktigare än målet. Många är även framme utan att de ens vet om det. Vägen är menad för de långsamma, den som kan hoppa av farten har tid att hitta vägen." (*Ojanen 2006, s. 140*)

KÄLLFÖRTECKNING

Abductee S.D. (2004). *Won't Stand Down* (LP). Communichaos Media COMKS018.

Bertilsson, C. & Hellmark, M. (2008). *Grön Design*. Naturskyddsföreningens temabok. (Årgång 99) Stockholm: Naturskyddsföreningen.

Blond, P. (2012). *Four Horsemen*. Dokumentär av Ashcroft, R.
<http://www.youtube.com/watch?v=5fbvquHSPJU> (hämtat 24.3.2014)

Brown, S.G. (2007). *Wabi sabi: Elä tässä hetkessä kotona*. Helsingfors: WSOY.

DNA (2014a). *Kenen kanssa keskustelen?*
<http://www.youtube.com/watch?v=7WLJR1wVDPM> (Hämtat 12.3.2014)

DNA (2014b). *Kaikki on verkossa - Illallinen yhdessä*
<http://www.youtube.com/watch?v=rtwjGSgccTE> (Hämtat 12.3.2014)

Enkama, K. (2003). Statistikcentralen. *Suomi maailman kymmenenneksi metsäisin maa*.
http://www.stat.fi/tup/tietoaika/tilaajat/ta_01_03_metsat.html (Hämtat 20.3.2014)

Fredriksson, C. (1996). Loppmarknader och ruiner. Ingår i: R. Valeri, I. Nordström (red.) & E. Berglin, C. Fredriksson, L. Larsén, E. Londos & J. Stattin, Tycke och smak sju etnologer om estetik. Stockholm: Carlssons.

Hagelstam, W. & Nevaluoma, K-O. (2005). *Suomalaista talonpoikaisantiikkia : Kosti Tuomen kokoelmat*. Helsingfors: WSOY.

Hammarsbäck, L. (2013) Stilexperternas trender 2013. *Plaza Interiör*, 2, 72-76.

Helsinki Zen Center. (u.å.) *Mitä on zen?*
<http://www.zazen.fi/whatIsZen/whatIsZenText.html> (Hämtat 12.3.2014)

Innes, J. & Martin, S. (1996). *Nordisk möbelmålning*. Stockhol: Raben Prisma.

Juurinen, J. (2013). 2013. *Deko*, 1, 60-69.

Koskinen, R. & Hagelstam, K. (2003). *Säätyläiskoti Suomessa : sisustuksia, historiaa ja tapakulttuuria 1700-luvulta*. Helsingfors: WSOY.

- Koskinen, U. (2014). Tässä ajassa. *Deko*, 1, 42-47.
- Kvint, A. (2009). Skogssällskapet. *Sveriges mest utskällda träslag : FURU – inte längre bara gult och fult*
http://www.skogssallskapet.se/skogsvarden/2009_4/sv32.php (Hämtat 21.3.2014)
- Markham, D. (2014). Treehugger. *If you can go 10 minutes without touching your phone, Giorgio Armani will fund a day of water for a child in need*
http://www.treehugger.com/gadgets/if-you-can-go-10-minutes-without-touching-your-phone-georgio-armani-will-fund-day-water-child-need.html#13946206645981&action=collapse_widget&id=5788738 (Hämtat 12.3.2014)
- Nilsson, S. (2013). Ett liv offline. *Plaza Interiör*, 2, 30.
- Nokela, L. (1985). *Antiikkihuonekalut : Työli- ja korjausopas*. Helsingfors: Otava.
- Ojanen, E. (2006). *Tien filosofia*. Helsingfors: Kirjapaja OY
- Pantzar, M. (2000). *Tulevaisuuden koti: arjen tarpeita keksimässä*. Helsingfors: Otava.
- Pohjonen, R. (1997). *Allmogens skatter : en redogörelse över österbottniska allmogenmöbler och friargåvor : 1700-1900*. Karleby.
- Rawsthorn, A. (2011). New York Times. *Sustainism: It's Got a Name, Now Do It*
http://www.nytimes.com/2011/01/10/arts/10iht-design10.html?pagewanted=all&_r=3& (Hämtat 13.3.2014)
- Sammallahti, L. & Lehto, M-L. (2006). *Suomalainen sänky*. Helsingfors: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Sarantola-Weiss, M. (2003). *Sohvaryhmän läpimurto: kulutuskulttuurin tulo suomalaisiin olohuoneisiin 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa*. Helsingfors: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Schwarz, M. & Elffers, J. (2010). *Sustainism is the new modernism*. New York: D.A.P.

BILDFÖRTECKNING

Bild 2. Kollage. (Hämtat 19.3.2014).

1. Saana ja Olli <http://www.saanajaolli.com/wp-content/uploads/2012/09/Saana-ja-Olli-Villi-pohjola-Tea-cosy-+-Container-1-2-Photo-Unto-Rautio-hi-res.jpg>
2. Normann Copenhagen <http://www.normann-copenhagen.com/about/press>
3. Saana ja Olli <http://www.saanajaolli.com/wp-content/uploads/2012/09/Saana-ja-Olli-Villi-pohjola-Tea-towel-Table-mat-45x70cm-1-Photo-Unto-Rautio-hi-res.jpg>
4. Normann Copenhagen <http://www.normann-copenhagen.com/about/press>
5. Norrgavel http://norrgavelpress.se/index.php?album=mobler&image=plugg_la%C2%B0gfo%C2%A8rvaring.jpg&searchfields=4&words=1%C3%A5g+f%C3%B6rva ring&cat=f%C3%B6rvaring+%26+hyllor&tag=1%C3%A5g+f%C3%B6rvaring&fromtag=1
6. Norrgavel http://norrgavelpress.se/index.php?album=mobler&image=pall-3-ben-oljad-valnot_2_2.jpg&searchfields=4&words=pall+3-ben&cat=pallar&tag=pall+3-ben&fromtag=1
7. Muuto http://www.muuto.com/files/gloria_white.jpg
8. Muuto http://www.muuto.com/files/stacked_retail_livingroom%202-4mb.jpg
9. Norrman Copenhagen <http://www.normann-copenhagen.com/about/press>

Bild 9. Tomorrows Classics. http://trashdesign.fi/Habitare/files/he6_6856.jpg (Hämtat 5.2.2014).

Bild 11. Produktserien RAW. <http://www.muuto.com/download.aspx?downloadtype=product&productId=28&categoryId=1> (Hämtat 5.2.2014).

Bild 34. Foto Vesa Hakola (2014).

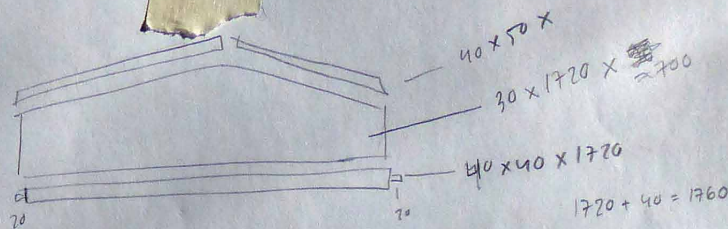
Bild 41–46. Foto Vesa Hakola (2014).

ILLUSTRATIONER, SKISSER OCH RESTEN AV BILDERNA
AV EMMI AMBERLA (2013–2014)

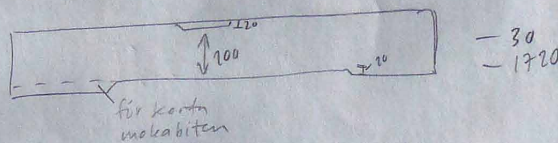
ELEMENT

~~skriv~~

- ryggstöd + lister

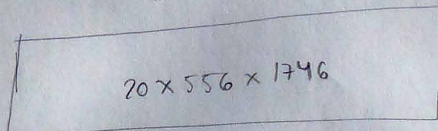

- framkant

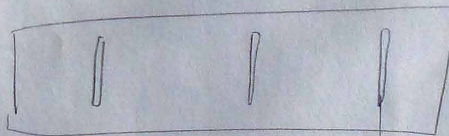
- botten

OK
20 mm

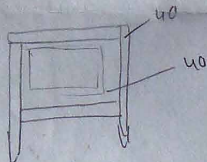
$$\begin{aligned} & - 20 \\ & - 560 - 30 = 530 + 15 + 15 = 560 - 4 = 556 \\ & - 1720 + 30 = 1750 - 4 = 1746 \end{aligned}$$

- lock

$$\begin{aligned} & - 560 \\ & - 20 \\ & - 1800 \\ & \quad 940 \\ & \quad 40 \\ & \hline & 1720 \end{aligned} \qquad \begin{aligned} & 20 \times 560 \times (1720) \\ & \quad \quad \quad \underline{1716} \end{aligned}$$

- sidor x2

- lister: lock mekanism

- kanter : x2

} tillsätts senare

$$\begin{aligned} & 1 \quad 600 \\ & \quad 40 \\ & \hline & 560 \end{aligned}$$

$$\begin{array}{r} 46,5 \\ 2 \overline{) 93} \\ \underline{8} \\ 13 \\ \underline{12} \\ 10 \end{array}$$

TACK

till **TOMMY** för inspirerande handledning,

till **NIKLAS** för hjälp vid materialhämtning, båda gångerna,

till **MAMMA** och **PAPPA**, därför att jag säger så

och sist men inte minst

till **VESA** för fina bilder samt stöd och förståelse under hela processen.

